

Kanauninkas Juozas Tumas - Vaižgantas

1869 – 1969

JONAS AISTIS

Žmonių atmintis trumpa. Visai tai, kas didelėmis pastangomis, pasiaukojimu ir pasišventimu buvo sukurta, dažnam šiandien atrodo taip natūralu ir paprasta, lyg tai būtų nuo neatmenamų laikų iš tėvų ir senolių paveldėta. Sakysime, šiandien niekam net galvon neatina, kad prieš šimtą metų lietuvių tauta buvo rimtų ir jai palankiai nusiteikusių žmonių laidojama. Iš tiesų, tauta tada sparčiai nyko ne tik tai nesipriešindama, bet dargi net pati savo agonijos nejausdama. Ne gana to, bendrai sakoma, kad tautos nyksta tikrai susidūrusios su aukštesne kultūra. Lietuvių gudėjimas net ir tą mitą sugriovė. Lietuva nyko iš visų keturių pusių: gudėjo, lenkėjo, vokiečių ir net latvėjo.

Dėl to mus visada turėtų stebinti Lietuvos nepriklausomybės žadintojų ir statytojų karta. Tautos sąmonėjimas laukia didelės plunksnos. Jis yra nuostabus ir tikrai didingas. Aštuoniolikos metų būvyje Lietuva pagimdė keturias didelio masto figūras: Basanavičių, Kudirką, Maironį ir Tumą. O to meto antraeilii asmenybių skaičius bene bus buvęs šimteriopai didesnis. Jų dėka amžiu užgaita liaudis tapo sąmoningas vienetas.

Iš paminėtosios ketveriukės bene pats šilčiausias bus buvęs kanauninkas Juozas Tumas - Vaižgantas. Nors tuoj po mirties jis yra sulaukęs stambios Aleksandro Merkelio monografijos, kuri, beje, ir šiame krašte buvo antru kartu išleista, tačiau patsai Tumas-Vaižgantas yra neužtarnautai primirštas. Turėjome Doneičio, turėjome Maironio metus.

Tumas - Vaižgantas tos garbės nesulaukė, nors negalima būtų pasakyti, kad jis tos garbės būtų buvęs mažiau vertas. Lygia dalia neteko spaudoje užtikti, kad šiame krašte jo vardu būtų buvusi pavadinta lietuviškoji šeštadieninė mokykla. Už tai jokiu būdu negalima būtų pagirti lietuvių bendruomenės kultūrinį žinybų.

Dr. Vincas Kudirka savo gyvenime traukia dramaturgus. Tumas - Vaižgantas buvo reikalingas kruopščios ir gerai dokumentuotos biografijos. Jo gyvenimas nemažiau dramatiškas negu Kudirkos. Nemažiau vientisas ir ties-

us, tačiau jame buvo ir kažkas daugiau. Jis, sakyčiau, neveikė, o grūmėsi vienas prieš visus ir prieš visa, kas tikrai pasipynė jam po kojų. Vaižgantas už Kudirką buvo vyresnybei, dėl to dvasinės vyresnybės buvo be paliovos mėtomas iš vietos į vietą. Reikia pasakyti, kad ne kartą jis tuos niekam neleides užminti jo jautrios lietuviybės nuospaudos. Lietuviybė, beje, dažnai tapatino su savimi...

Man Tumą-Vaižgantą teko pažinti kiek arčiau jau tada, kai jis buvo pertekęs metais, nuopelnais ir garbe. Jis buvo nuoširdus, paprastas, visiems prieinamas, atviras, kasdieniškas. Buvo pragarsėjęs savo "deimančiųkų" atradimu. Ne vienas tų jo deimančiųkų vėliau pasirodė beęsą paprastas žyvro žvirgždas, bet jis dėl to nesijaudindavo ir sakydavo, kad yra daug geriau pagiriant dešimt kartų apsigauti negu vieną tikrą talentą atstumi.

Tumas-Vaižgantas gebėjo aprepti visą viešąją tautos gyvenimą. Kas jis gyvenime nebuvo? Karštas tribūnos oratorius, kruopštus senienų lesiotojas, lėšų organizatorius, dosnus lietuviško ir humaniško reikalų rėmėjas, be to, dvasiškas, redaktorius, visuomenės veikėjas, rašytojas, publicistas. Visose srityse pirmaujan- tis. Visą gyvenimą skubėjo, bėgo, stigo laiko, bet tuo pačiu laiku vakarų vakarais galėjai matyti jo žilą galvą parterio pirmoje eilėje per patį vidurį. Premjeros, sako, kol sveikata leido, nė vienos nepraleisdavo...

Tai buvo retas lietuvis, kuris nežinojo, kas tai yra pavydas. Jam visi buvo geri. Kiek profesionalų sukčių jis yra sušėpęs. Kiek iš kalėjimo ištraukęs. O ar nors vienas jų, šiandien aukštai iškilęs, savo geradarį bent geru žodžiu prisimena?

Nepriklausomu savo tautos gyvenimu Tumas Vaižgantas džiaugėsi ir didžiavosi taip, kaip gali džiaugtis ir didžiutis tik tasai, kuris prie nepriklausomybės atgavimo viso savo gyvenimo triūsų buvo prisidėjęs...

Dar gyvam esant, jo raštų pasirodė apie dvidešimt tomų. Į tą skaičių neįėjo brošiūrėlės ir originalūs leidiniai. Savo knygas jis matuodavo metrais lentynose. Ir, mano supratimu, toli gražu ne visa, ką jis yra parašęs... Ne vien beletristika, ne vien mažiąga literatūros istorijai, bet lygia dalia ir jojo publicistika eiliniams dienos klausimais yra didelis laiko dokumentas. Tumas-Vaižgantas yra pirmaeilis polemistas. Jis reagavo gyvai ir aštriai į dienos įvykius ne dėl to, kad būtų skonėjęs kivirčiais, o tikrai norėdamas užaštrinti problemą, o tikrai stengdamasis sugyventi visuomeninio gyvenimo tekme bei išgaininga linkme pakreipti jos kryptį. Ne visa buvo tauru ir kilnu nepriklausomo gyvenimo buityje. Buvo dienos stabų ir visa eilė balvonėlių, kurie jautėsi neliečia-

mi, ir daugelis juos vengė užkliudyti spaudoje, bet ne Tumas Vaižgantas... Vienu atveju štai kaip jisai aiškina:

"Ak, kaip man būtų miela, kad visi in gremio mūsų valdininkai sukiltų už tai prieš mane, kuo smarkiausiai išpravardžiuotų spaudoje, net sutikę fiziškai mane užgauti, parodydami, jog aš klystu, šmeižiu, o jie nekaltai kenčia" (Vaižganto raštai, IV t., 8 p.).

Jis niekad nebijojo "kompromituotis bei susitikti su priešingu pažiūrų žmonėmis. Kas neat-simena Vaižganto gyvam Kapsukui parašyto nekrologo... Ir kažin, ar tas lietuviško bolševizmo tėvas turi geresnį portretą už tą, kurį minėtam nekrologe nutapė Tumas - Vaižgantas.

"Mažutis, liesutis, stačiais plaukais, smulkiu, gražiu, tyru, tikrai lietuvišku veideliu. Būtų rodėsis pusberniūliu, kad ne didelės, labai gražios ir ryškios akys" (ten pat, 233 p.).

Aišku, Tumo-Vaižganto publicistika to paties rašytojo-menin-ko, ne laikraštiniško darbas. Tiesą sakant, jis publicistika bodė-josi: "trokštu, kad kas paluosuo-tų ir mane nuo kasdieninio dar-bo publicistikoje, nuo to perlei-dimo per protą ir širdį visų die-nų mažmožiū... kiek labiau gai-vina visuomenės dvasią dailė ir mokslas... It graušimo bildesiai, išnyks kapsai ir kapsukai, zana-vykai ir zanavykūčiai, druskiai ir nedruskiai. Bet paliks donelai-čiai, poškos, valančiai, daukan-tai, jablonskiai, mačiuliai, mairo-niai, dambrauskai-jakštai, rim-šos ir žmuirdžiniai, nauja-liai ir sasnauskai" (Vaižganto raštai, XVI t., 48 p.).

Nors turėjo didžiulį talentą ir aštrų stebėtojo žvilgsnį, bet jo pa-ties būdas ir reikalai neleido daugiau laiko skirti pačios fabu-los apdorojimui, dėl to net jo ir stambesnieji kūriniai iš jo paties pavadinio "vaizdų" tipo neišei-na. Kaip tai besikambėtų para-

doku, bet Tumas Vaižgantas bus, mano supratimu, turėjęs didžiausią įtaką, jei ne hegemoniją mūsų beletristikos raidai. Be labai mažų ir nereikšmingų išimčių, visa beletristika - nepriklausomybėje, svetur ir tarybose - pasilieka vaižgantiškuose "karo vaizdų ir šiaip vaizdų" rėmuose. Tai sakydamas nenoriu Vaižganto kūrybos nuvertinti. Ja jis yra sulaužęs lietuviuose amžinos garbės. Galop, ir pačioje rašto raidoje jis užima gana svarbią ir reikšmingą vietą.

Vis dėlto, kokia ironija. Visas jėgas jis buvo sukaukęs visuome-ninei veiklai, o pasilikęs, galima sakyti, tikrai rašytojas, nors rašė tikrai nuo visuomeninės veiklos atliekamą laiką. Bet ir tie dalykai, kurie neįeina į literatūros istoriją, jeis į bendrąją lietuvių tautos istoriją. Jis yra prisidėjęs prie dviejų politinių partijų orga-nizavimo. Jau "Tėvynės Sargo" puslapiuose jis skelbė, galima sakyti, Antrojo Vatikano suvažia-vimo idėjas, tai yra, norėjo rasti katalikybei kelią į atvėsusias lietuvių inteligentų širdis. Nepasakysiu, kad jam būtų šimtu procentų tai pavykę. Kiekvienas Bažnyčios atsinaujinimas vyko bendru dvasiniu pakilimu, ne nuolaidomis. Tumo katalikiškasis liberalizmas vieną kitą pikti-no, o Antrojo Vatikano suvažia-vimo reformos privedė prie ne itin malonių išsišokimų.

Pati stiprioji Tumo-Vaižganto

Kertinė Parasta

LITERATŪRINIS RUDUO

Dėl šių metų viso literatūrinio derliaus šiandien būtų netikslu per daug nuliūsti, ar per daug džiaugtis, kol metų pa baiga dar ne čia pat prie vartų. Tačiau literatūros vakarų rudeniniu derliumi jau galima iš anksto pasigėrėti. Galima pasidžiaugti jau bent mūsų organizuotos visuomenės pastangomis vienokios ar kitos formos literatūrinis vakarus surengti.

Štai, sakysime, vien tik Chicagoje, tiesiog neperdėdami, šį rudenį galime pavadinti literatūrinu rudeniu. Spalio ir lapkričio mėnesių laikotarpiu čia bus net keturi literatūrai skirti vakarai. Spalio mėn. 11 d. Jaunimo centro didžiojoje salėje iškilmingai įteikiama mūsų rašytojų draugijos premija už geriausiąją 1968 metų knygą. Kaip žinome, ši premija paskirta šviesiam mūsų literatūros veteranui kan. Mykolui Vaitkui už pernai išleistą atsiminimų dvitomį "Nepriklausomybės saulėj". Pats laureatas, nežinūrint gražaus 85 metų amžiaus, iš Naujosios Anglijos atvyks tada Chicagon. Visiems čikagiečiams tai bus reta ir, gal būt, vienintelė proga pamatyti akistatoj autorių ir išgirsti jį patį, skaitantį savo kūrybą.

Tačiau to negana. Prie garbingos vyresniųjų mūsų rašytojų kartos tą patį vakarą ir toje pačioje vietoje bus prasmingai prišlieta ir jaunosios, jau čionykštės mūsų rašytojų kartos plunksna: bus taipgi įteikta premija švietimo tarybos jaunimui skirtoje veiklos konkurse laimėjusiai Danutei Brazytei - Bindoldenei už apysaką "Mieste neramu".

O kita diena — spalio 12-ą Jaunimo centre vėl vaikų literatūros vakaras. Visu savo pobūdžiu ir visu apipavidalinimo spalvingumu mūsų toks užmojis bus įkūnytas bene pirmą kartą. Jame dalyvaus šie mūsų rašytojai: Birutė Pūkelevičytė, Nijolė Jankutė - Užabalienė, Sesuo Ona Milkailaitė (Pupučio autorė), Aloyzas Baronas ir Jonas Mielgas. Tai bus tikrai išradingas vakaras,

kurio visų paslapčių čia dar nenorime atidengti.

Už savaitės — spalio m. 18 d. toje pačioje salėje vyks poeto Vytauto Mačernio mirties 25 metų sukaktuvinis minėjimas. Minėjimas bus tuo ypatingas, kad jame negirdėsime panašiais atvejais įprastinių paskaitų bei kalbų. Žuvęs poetas bus prisimintas komp. Dariaus Lapinsko muzikinių Mačernio "Vizijų" pastatymu. Va kare poeto žodis įsikūns solistų balse, aktorijų ir akademinio jaunimo rečitatyve, muzikos garsuos, šviesos ir filmo efektuos.

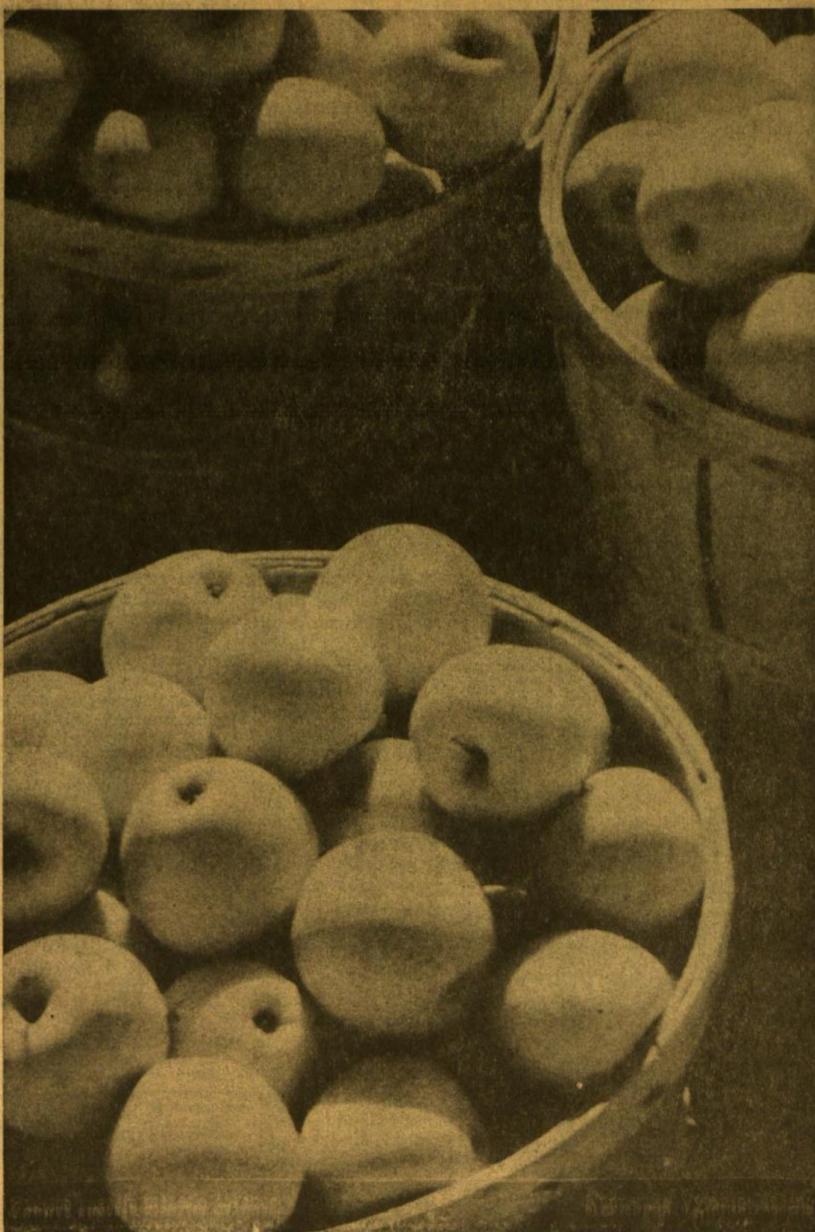
Lapkričio 9 d. Jaunimo centre vėl pirmakartinis įvykis: Anglijos lietuvių klubo atkviesti, čia savo kūrybą skaitys europiečiai, Anglijos lietuviai, rašytojai: Vladas Šlaifas ir Jonas Kuzmickis. Kai ligi šiol mūsų bendruomenių per vandenynus buvo kviečiami ir siunčiami tik politikai, sportininkai, aktoriai ir solistai, tai šiuokartinis rašytojų atvejis lūdi ja vis dėlto tam tikrą mūsų visuomenės subrendimą ir šioje srityje.

Tad kasgi būtų darytina ir žinotina šių literatūrinio rudenio faktų akivaizdoje? Pirmiausia, čikagiečiai ir arčiau jų gyvenantieji turėtų kiekvienam minėtu vakaru papildyti didžiąją Jaunimo centro sąlę, kad tokių vakarų rengėjams ir patiems rašytojams netektų sava visuomene nusivilti. Ant-ra, Chicagos literatūrinio rudenio nuotakomis turėtų užsi-krėsti ir kitos mūsų lietuviškųjų kolonijų bendruomenės. Jeigu jau vienas Anglijos lietuvių klubas įstengia apmokėti tarpkontinentinę dviejų rašytojų kelionę, tai ką jau bekalbėti apie nuotolius tarp Amerikos ir Kanados lietuvių kolonijų! Ir trečia, jeigu vis ir vis gražiai pakalbame apie lietuviybės išlaikymą, apie lietuviškosios kultūros aruodų papildymą išsivijoje, tai ir sudarykime čia savam rašytojui bent moralines sąlygas jautis savai tautai reikalingu ir būtinu.

k. brd.

Šiame numery

- Literatūrinis ruduo.
- Kanauninkas Juozas Tumas - Vaižgantas (1869 — 1969).
- Lietuvoje "atradę" belades.
- Naujoji vengrų poezija.
- Pirmasis Lietuvos padalinimas 1569 m.
- Niekšybės garbinimas.
- Poros kūrėjų dovana mažesniems.
- Nauji leidiniai.
- Kultūrinė kronika.
- Filmo įrašumai.
- Moterų gyvenimas.

Gausios rugsėjo mėnesio dovanos.

Nuotrauka Vytauto Mažello

visuomenės veiklos kritis bus buvusi lietuviybė ir kova dėl lietuviškosios kultūros. Jo gyvenimas taip klostėsi, kad jis ilgiau vienoje vietoje nepabuvo. Kita, gal būt, toksai gyvenimo būdas būtų palaužęs, o Tumui Vaižgan-tui, galima sakyti, tai išėjo į svei-katą. Tumo - Vaižganto būde ir temperamente buvo, sakytume, guvijos ir akylos šeimininkės ge-rošios savybės. Kiekvienoje vietoje jautėsi, kaip pas save namie. Matė vietos trūkumus ir galimyb-es. Mokėjo veiklą organizuoti ir lėšas kaupti. Pačiose atsilikusio-se ir nežymiose vietose jis mokė-jo taip išplėsti veiklą, kad baž-nytinei vyriausybei pradėdavo plaukai, stotis, ir buvo priversti jį kelti kitur.

Visuomeninė lietuviškoji veik-la nusitęsė nuo seminarijos lai-ky iki, galima sakyti, pačios mir-

ties: kova su rusu žandais dėl lietuviškos knygos, draudžiamosios spaudos organizavimas ir platinimas, šulenkėjusių kunigų kartos tradicijų laužymas, so-đžiaus švietimas, dorinimas ir sąmoninimas, veikla 1905 me-tais revoliucijos sukuriuose, vilti-ninkų organizavimas ir kova dėl lietuviybės teisių Vilniaus krašte, "Rygos Garso" redagavimas, ka-ras, pabėgėlių šelpimas, Švedija, Kapsuko Vilniuje ir marga vei-klą nepriklausomoje Lietuvoje...

Visur visomis jėgomis kovojo, rungėsi. Jo nei laimėjimai neap-kindavo, nei pralaimėjimai ne-nuvedavo į nusiminimą. 1907 m. atsiradęs Vilniuje, bandė lie-tuviybei kelią skinti per bažnyt-i-nės vyriausybės viršūnes. Nuėjo pas vyskupą Eduardą von der

(Nukelti į 2 psl.)

Kanauninkas Juozas Tumas - Vaižgantas

(Atkelta iš 1 psl.)

Roppa. Ten nieko nepesės ir iškoneveiktas, nenusiminė. Jei negalima lietuviųbei skinti kelio iš viršaus, tai reikia pradėti iš apačios. Ir Tumas Vaižgantas išvystė tokią veiklą, kad bažnytinė vyriausybė privertė žemaičių vyskupą Tumą - Vaižgantą iš Vilniaus atsaukti, bet per tą laiką lietuviųbei Vilniaus krašte pasiekė tokio veiklos laipsnio, kad bažnytinė vyriausybė su tuo faktu jau turėjo skaitytis.

Dažnai pagalvoju, kaip gaila, kad šiandien mes tokio masto asmenybės neturime, o šiandien mums lygia dalia reikėtų tokio žmogaus, kurio kalboje žodžio "negalima" nėra.

● 39 metų nuo Lietuvos Dienos 1939 m. Pasaulinėje parodoje New Yorke suėjo rugsėjo 10 d. Parodoje, kaip žinome, buvo tada ir nepriklausomos Lietuvos paviljonas. Pati Lietuvos Diena tada praėjo itin įspūdingai. Jos viršūnė buvo masinio jungtinio choro, sudaryto iš JAV ir Kanados lietuvių, koncertas, kuriam dirigavo prof. J. Zilevičius. Šauni atrakcija buvo ir iš laisvosios tėvynės atvykusi tautinių šokių grupė, kuriai vadovavo p. Baronaite.

● Lietuvos pasakas gruzinų kalba išleido gruzinų leidykla "Nakaduli". Redagavo žymusis gruzinų rašytojas K. Lordkipanidze, išanginį žodį parašė D. Sauka.

Kari Juozas Tumas - Vaižgantas 1929 metais Kaune. Šiemet rugsėjo mėn. 8 d. nuo jo gimimo suėjo 100 metų. Nuotraukos viršuje paties Vaižganto rašas: "Laimės ieškau kitiems, o tapau laimingu pats..."

Lietuvoje "atrado" balades

DR. J. BALYS

Serijinio leidinio "Literatūra ir kalba" visas IX tomas yra paskirtas tautosakai ir pavadintas "Dainuojamosios tautosakos klaušimai" (Vilnius, leidykla "Vaga", 1968, 512 p. 3000 egz.).

Naujas dalykas jame yra P. Jokimaitienės studijėlė "Lietuvių liaudies baladės" (p. 297 - 349), kurioje pirmą kartą per visą "tarybinį laikotarpį" panagrinėjama ši mūsų liaudies kūrybos rūšis. Mat, kažin kodėl ten net "baladės" terminas buvo vengiamas minėti. Gal todėl, kad liaudies žmonės tokio termino nežino, o gal todėl, kad kai kurios baladės yra aiškiai sukurtos ne liaudies kaip tokios, bet viduramžių profesionalių dainininkų (bardų, mincezingerių, špielmonių) ir jos buvo pirmiausia dainuojamos diduomenei puotų ir iškilmių metu, ir tik vėliau nuėjo į liaudį. Tad jos tikrai būtų, tarybinio terminu tariant, "feodalizmo epochos" kūriniai. Toks tvirtinimas tik iš dalies teisingas, nes yra, ypač lietuviškoje tautosakoje, nemaža tokių baladžių arba pasakojamųjų dainų, kurios kilo ne pilvų menėse, bet žemdirbių pirkiose ir buvo "dainų bernuželių (merguzėlių)" sukurtos, kaip ir kitos liaudies dainos. Tiesa, yra ir tokių, kurios aiškiai rodo į aukštesnį luomą jau pačia pirma savo eilute, pvz.: "Išėjo jojo ponas karalius", "Išėjo ricierėlis", "Išėjo karaliūnas..."

Baladė yra pasakojamoji daina, kuri dramatiškiau kokį nepaprastą arba svarbų įvykį ir kuris dažnai pasibaigia tragiškai. Baladė turi epinių pradų, bet joje netrūksta ir lyriškumo. Lietuvių dainose vyraujantis lyrinis pradas dar labiau apspunkina išskirti balades iš kitų mūsų liaudies dainų tarpo. Gal todėl per paskutinius 25 metus Lietuvoje

išleistuose tautosakos veikaluose baladės net ir vardas buvo vengiamas paminėti. Jo nerandame "Lietuvių tautosakos apybraižoje" (1963), o "Lietuvių tautosakos" rinkiniame leidinyje baladės išmėtytos skyriuose "Dainos apie tragiškus įvykius" (1,549-572), "Meilės dainos" (II, 148 - 155) ir "Karinės - istorinės dainos" (II, 265 - 358). Kaip matome, tokių baladinių dainų esama nemaža.

Kadangi rusų folklorininkai nemažai yra rašę ir rašo apie balades, tad ir mūsų žymūs pagalilau reikėjo pasisakyti. Autorė pamini keletą vakarų Europos autorių ir porą mano darbų (paskelbtų 1938 ir 1954 m.), tačiau, kaip yra įprasta reveranso dėlei, cituoja visą eilę rusų autorių, kurių veikalai lietuvių baladžių visiškai neliečia, išskyrus tik vieną, kalbininką V.N. Toporovą, kuris parašė straipsnį, "Neskol'ko soobrazenii o strukture

litovskoi narodnoi ballady" (leidiny Poetics - Poetyka, II, Varšava 1966, p. 77-120). Tai grynai formalinis nagrinėjimas dainų struktūros pagal fonetinę, morfolingę ir sintaksinę eilėdaros sandarą, panaudojant matematinę metodą, skaičiuojant kiek kokį formų dainose pasitaiko. Autorius panaudojo tik vieną veikalą, mano sudarytą populiarią leidinį "Šimtas liaudies baladžių" (Kaune, 1941). Nors autorius, atrodo, supranta lietuviškai, tačiau, matyt, stropiau nepasikaite mano knygos "Pratarmės", kurioje aiškiai yra pasakyta: "Ruošiant leidinį platesnei visuomenei ir mokykliniam jaunimui, tarmiškus tekstus teko priderinti prie bendrinės kalbos, be to, skolinius pakeisti savais žodžiais" (p. 9).

Pvz., kiek atsimenu, originaliam užrašyme buvo "Mudras žaunierius vainelėlis joja", tuo tarpu knygoje yra atspausdinta: "Pul-

kus kareivis karelin joja" (nr. 21); arba vietoj "paliavoti" buvo pataisyta "pamedžioti" ir pan. Tad gaila, jei dėl to kai kurios autorius statistikos nėra tikslios, nors ir iš viso matematiškas poezijos nagrinėjimo metodas nėra įtikinantis.

Jokimaitienė savo straipsnyje paliečia tik 26 baladžių temas, randamas mūsų tautosakoje. Tai tik koks ketvirtadalis mūsų žinomų baladžių temų. Tik šešios iš ten suminėtuji, atrodo, bus lietuviškos kilmės, būtent: "Sutinka seselė atlydimą" (836 užrašai), "Tėvas dukrelę skandinui" (už prarastą vainiką - 300 užrašų), "Ko pavirtai ažuolėliu" (115 užrašų), "Ziemužės šėkas, vasaros sniegas" (110 užrašų), "Volungėlė (balandėlė) nušoviau" (buvo užburta mergelė, 89 užrašai), "Kirsu sesei galvelę" (iš karo grįžęs brolis randa seserį supant povainikį). Visa eilė kitų populiarių baladžių turi atitiktis ir kaimynų tautosakoje, pvz.: "Pasiverčius gegute, skrisiu tėvo sodan" (1267 užrašai), "Visi bajorai į Rygą joja" (1006 užrašai ir atspausdintų yra per 60 jos atmainų, daina gali siekti kryžuočių laikus), "Dar gaideliai negiedojo" (apie išvežtą sesutę, 800 užrašų), "Nuo žirgo kritęs bernelis" (labai išvystyta lietuviška versija, 600 užrašų), "Uliona linus rove" (491 užrašai). Populiariausios baladės žinomos visoje Lietuvoje, skolinčios iš slavų - rytuose ir pietuose (džuokuse).

Baladės yra visų labiausiai tarp tautinė dainų rūšis. Teisinga, kad daugelis mūsų baladžių buvo paimtos iš kaimyninių slavų tautų. Tačiau autorė nežinojo, kad daugelį tų slavų tautosakos perėmė iš Vakarų Europos. Tad

Užrašinėjama tautosaką Palangoje 1956 metais. Iš dešinės į kairę: Jurgis Dovydasis, žinomas tautosakos rinkėjas nuo 1930 m., rašytoja Sofija Čiurlionienė, tautosakos tiekėja 86 metų senutė K. Vainoraitė, kurią Čiurlionienė savo raštuose padarė vyriausia veikėja, ir naujosios kartos tautosakininkas (N. Vėlius?).

mes jas gavome tik aplinkinių kelių. Jei autorė būtų mažiau citavusi rusų autorius, bet pasi-stengusi surasti ir perskaityti E. Seemanno studiją "Deutsch-litauische Volksliedbeziehungen" (1951), tai būtų daug ką sužinojusi apie mūsų baladžių istoriją.

Autorė neatkreipė reikiamo dėmesio į eilę kitų mūsų baladžių temų, kurios, atrodo, bus lietuviškos kilmės, pvz.: "Sakalas krisdamas užmuše karaliūną" (paminėta tik dėl jos dialoginės formos, p. 344), apie poničiū-bajoraičių nuskriaustą trijų brolių seserį ir brolių kerštą; "Ar dar neištekėjo mano merguzėlė?" (iš karo grįžęs brolis klausia savo seserį); apie mitologisko pobūdžio temas, kuriose veikia dangaus kūnai; apie visą ciklą tragiškų paskendimų (pavirtimų žuvimi ir kt., paminėta tik tema apie paskendimą, gelbstint vainiką ar žiedą); apie atmainas iš baladžių ciklo su šeimos nario vadavimo motyvu (tema yra Vakarų Europos kilmės); apie skandinaviškos ir vokiškos kilmės balades (nors jų tėra nedaug, vos pora ar trejeta temų) ir kt. Žinoma, sunku norėti, kad tokiam ribotame straipsnyje viskas būtų buvę apimta. Tačiau kai viename tik 322 psl. suminėtos net penkios skolinčios iš slavų skirtingų siužetų baladės iš žiauriųjų baladžių ciklo (vyras nužudo neteisingai apskųstą žmoną, arba žmona vyrą), tai ir kitus ciklus nors tiek trumpai galima buvo suminėti. Reikia tikėtis, kad autorė ir toliau dirba šioje srityje. Specialistui šis pirmas jos straipsnis yra tuo vertingas, kad jame nurodyta, kiek kurios baladės užrašymų rasta tautosakos rankraštyne ir kokiose Lietuvos srityse jie buvo užrašyti, t.y. kur buvo paplitusi. Tačiau šiaip skaitytojams tas straipsnis bus įdomus ir galės sukelti susidomėjimą šia mūsų tautosakos rūšimi, apie kurią nuo 1941 metų Lietuvoje nieko nebuvo rašoma.

Pats stambiausias ir rimčiausias darbas šiame rinkinyje yra L. Saukos studija "Lietuvių vestuvinės dainos" (p. 7-296), parašyta 1958-60 metais, kuriame nagrinėjami tų dainų tekstai ir melodijos, liaudies poezija ir papročiai. Apie tai reikėtų parašyti atskirą straipsnį, nes studija turi ir gerų, ir silpnų pusių (ypač silpnas I skyrius, p. 17-43: "Vestuvinių dainų genezė ir istorinės raidos klausimai", viskas užtempta ant grynai marksistinio korpulio).

Kiti straipsniai. A. Aleksynas rašo apie dainų poetines priemones: "Veiksmoždžių samplaiškos lietuvių liaudies dainose" (p. 354-388), pvz. tokie dainų išsireiškimai, kaip "matyt nemąčiau, regėt neregėjau..." V. Barauskienė rašo, kaip buvo sudarytas ir pritaikintas "sistematinis

liaudies dainų tekstų katalogas" (p. 389-407), o Z. Puteikienė - "Sistematinis lietuvių liaudies dainų melodijų katalogas" (p. 408-429). Dainų tekstų ir melodijų katalogavimas yra didelė problema. Visi katalogai turi trūkumų, tačiau geriau yra turėti kad ir netobulą katalogą, negu jokio. Pagal šiuos katalogus jau 1965 m. gale buvo sukataloguota apie 300.000 dainų tekstų ir apie 45.000 jų melodijų. Tai tikrai didelis darbas, kurį per dešimt metų atliko pustuzinis mąbajoraičių nuskriaustą trijų brolių seserį ir brolių kerštą; "Ar dar neištekėjo mano merguzėlė?" (iš karo grįžęs brolis klausia savo seserį); apie mitologisko pobūdžio temas, kuriose veikia dangaus kūnai; apie visą ciklą tragiškų paskendimų (pavirtimų žuvimi ir kt., paminėta tik tema apie paskendimą, gelbstint vainiką ar žiedą); apie atmainas iš baladžių ciklo su šeimos nario vadavimo motyvu (tema yra Vakarų Europos kilmės); apie skandinaviškos ir vokiškos kilmės balades (nors jų tėra nedaug, vos pora ar trejeta temų) ir kt. Žinoma, sunku norėti, kad tokiam ribotame straipsnyje viskas būtų buvę apimta. Tačiau kai viename tik 322 psl. suminėtos net penkios skolinčios iš slavų skirtingų siužetų baladės iš žiauriųjų baladžių ciklo (vyras nužudo neteisingai apskųstą žmoną, arba žmona vyrą), tai ir kitus ciklus nors tiek trumpai galima buvo suminėti. Reikia tikėtis, kad autorė ir toliau dirba šioje srityje. Specialistui šis pirmas jos straipsnis yra tuo vertingas, kad jame nurodyta, kiek kurios baladės užrašymų rasta tautosakos rankraštyne ir kokiose Lietuvos srityse jie buvo užrašyti, t.y. kur buvo paplitusi. Tačiau šiaip skaitytojams tas straipsnis bus įdomus ir galės sukelti susidomėjimą šia mūsų tautosakos rūšimi, apie kurią nuo 1941 metų Lietuvoje nieko nebuvo rašoma.

DR. M. BUDRYS
2751 West 51st Street
Valandos antradieniais penktadieniais ir sekmadieniais 10-12 val. (Antradieniais) pagal susitarimą.

DR. EDMUND E. CIARA
2709 W. 51st Street
Tel. - GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: Pirmad. ir antr. 1-4 ir 7-9; antradien. ir penktadien. 10-4; šeštadien. 10-2 val.

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALISTE - NERVU IR EMOCINIS LIGOS
Crawford Medical Building
6419 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

DR. W. M. EISIN-EISINAS
Akišeris ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6132 S. Kedzie Ave. WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsilieja skambinti: MI 3-0001.

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
J O K S A
2656 West 63rd Street
Pirmad., antradien., ketvirtadien. ir penktadien. 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 v.v. šeštadien. nuo 1 iki 4 val.

DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 W. 71st Street
Ofiso val. kasdien nuo 7 iki 9 v.v., šeštadien. nuo 9 iki 12 val.: arba susitarus.

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 W. 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1-4 p.p. ir 6 iki 8 val. Trečiadien. ir šeštadien. uždaryta

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadien. ir šeštadien. tik susitarus.

DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvių gydytojas)
3925 West 59th Street
Val.: pirmad., antradien., ketvirtadien. ir penktadien. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak., šeštadien. 12-2 val. p. p. trečiadien. uždaryta.

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išskyrus trečiadienį. Šeštadieniais 12 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KŪDINIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad. antradien. ketvirtadien. ir penktadien. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 5-8 val. vakare. Trečiadien. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p. šeštadien. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso telefon. RE 7-1168
Rez. tel. 239-2919

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telef. HEimlock 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

DR. A. MACIUNAS
HIRURGAS
2858 West 63rd Street
Valandos: pirmad., ketv., 5-8 val., antradien. ir penktadien. 1-4 val. Prilimnina tik susitarus

Remkite "Draugą".

K. Viščinis gana objektyviai aprašo, kaip buvo sudarytas "Lietuvių tautosakos rankraštynas" (p. 430-443), kaip vyko tautosakos rinkimas, pradedant Rėza ir Stanevičium, ir organizuotai nuo 1907 m., įsikūrus Lietuvos mokslo draugijai, K. Grigas rašo, kaip vyksta "Tautosakos rinkimas ekspedicijose" (p. 444-460) ir A. Seselskytė duoda žinių (kažkodėl nepilnų) "Iš Lietuvos kalbos ir literatūros instituto folkloristų mokslinės veiklos" (p. 461-477). Paširodo, kad taip labai reklamuojamos "kompleksinės ekspedicijos" nebuvo tokios vaisingos. Per visas ekspedicijas

DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave Kampas)
Val. kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v.v. šeštadien. 9-12 v.v. ir 2 v. popiet

ASSOCIATE OPTOMETRISTS
Lietuviška kalba
DR. FRANK PLECKAS, Opt.
3424 W. 63rd St., GR 6-7044
Tikrina akis, Pritaiko akinus ir "contact lenses"
Valandos pagal susitarimą
Uždaryta trečiadieniais

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS
Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7609
5159 So. Damen Avenue
Valandos tik pagal susitarimą
Trečiadieniais uždaryta

DR. E. RINGUŠ
RENTGENOLOGAS
9760 So. Kedzie Avenue
Val. pirmad., antradien., ketvirtadien. ir penktadien. 8 v. r. iki 9 v. v. Trečiadien. ir šeštadien. 8 v. r. iki 3 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
(Tel. 737-2290 ofiso ir rezidencijos)
Prilimnina ligonius tik susitarus - (by appointment)

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PUSLIES IR PROSTATO CHIRURGIJA
Ofisas 2454 W. 71st Street
Val.: antradien. nuo 2-5 popiet. ketvirtadien. nuo 6-8 vakaro
Ofiso telefon. 776-2880
Rezid. telefon. 448-5545

DR. ALDONA ŠIMKUS
AKIŲ LIGŲ IR CHIRURGIJA
PRITAIKO AKINIUS
15542 So. Cicero, Oak Forest, Ill
Kabineto tel. 687-2020
Namų tel. 859-1071
Vizitai pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 5-4410
Rez. GRovehill 6-0617
Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 val. iki 3 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak., antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p. ir vakare pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street
Telefonas - 975-8296
Valandos: 2-3 v. v., penktadien. 10-12 v. v., 2-3 v. vak. šeštadien. 1-4 v. vakaro. Sekmad. ir trečiadien. uždaryta
Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYTAS TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PRospect 8-1223
Ofiso val.: Pirm., antr., Trečiadien. ir penktadien. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. šeštadien. 2-4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Prilimnina ligonius tik susitarus
Val. 2-4 v. p. p. ir 6-8 val. vak. Trečiadien. ir šeštadien. uždaryta
Tel. PRospect 6-9400

DR. ONA VASKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 So. Albany Avenue
Val.: pirm., antr., ketv. 6-8 val. vak., penkt. ir šeštadien. 2-4 popiet ir kitu laiku pagal susitarimą

DR. F. G. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val.: 2 iki 4 v. p. p. ir 7 iki 8 v. v. Trečiadien. ir šeštadien. pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Val.: pirmad., antradien., penktadien. 1-4 ir 6-8 v. v. ketvirtadien. 6-8 v. vakaro. Šeštadieniais 11-1 val. popiet.

NAUJOJI VENGŖŲ POEZIJA

MIHALY BABITS

KRIKŠCIONISKOJI PSICHOANALIZĖ

Savo nišose šitie garbūs ir gražūs šventieji atrodo pilni darnos tiem, kurie žiūri į jų veidus; bet mus apvilia, jeigu jie mum atsuka nugarą; ten tėra tik neapdirbtas akmuo, plyšiai ir įskilimai. Štai kokie mes esame šventieji!

Es kokio šurkštus akmens išskaptuotos mūsų sielos? Tiek apmatų čia pagedauja jų amatininkai! Tiek žinių ir klaidų išvengia žmonių akių ir dangaus skvarbaus žvilgsnio ugnies. Viešpatie, padėk mums!

Kadaise, sakoma, esą buvę senų skulptorių; jų pamaldumas buvęs didelis o jų kantrybė išmintinga: jie rūpinosi kiekviena smulkmena uoliam darbe, nes Dievas labiau už kitus stebėjo jų kūrinį. Ak, kad mes būtume kaip jie!

Taip. Viešpatie viską mato stebuklingu žvilgsniu, ir gedą ir blogį, kuriuos tu slepi savyje; siela, nuogstauk, nes per tavo akis Dievas į jų žiūrį, ir Dievas jų mato. Viešpatie, padėk mums!

O savęs pačio pabaisa, aiman! kur tu gali pabėgti, būdamas tavo aukščiausio teisėjo sekėja? Laiko smiltys tavo veidas gali pasislėpti, bet Mirtis, kurią tu užmiršti, suras tavo slėpynę. Kas tada mum nutiks?

Be atleidimo, permirkusius metų niekšybėse, su sukultais puodais mes išmetami į šiukšlyną; neskambios nuolaužos, kurios dabar krenta į dulkes su puvesių skoniu! Viešpatie, padėk mums!

Koks skulptorius išlank mus be plyšių ir be trūkumų? Mes neturime nei žirklių, kad suderintum mūsų širdis, nei kūjo, nei įspaudo, persmeigiančio slėpynes, kuriose tvyro mūsų kančios juodose gelmėse. Mes esame gimę kentėti.

Bet kentėti reikią galiausiai laimėti. Mus mėgina daug aštrių asmenų pirma nei Viešpatis suteiks garbę stovėti dangišku statulų tarpe. Viešpatie, mum padėk!

GYULA ILLYES

GYVENIMO POSŪKYJE

Jau naktis! Sustingo debesys ir tamsuma užstojo! Lauke šakos stovi nuogos ir nuo jų drėgnė žėri. Jei pūsteli vėjas, joms krenta ašaros — Bėga ir tolstą mano jaunystė —

Priešais mano langą nardo dvi kregždės, ir tartum žuvis krenta į jūros gelmes. Viena jų — tai meilė, o kita — slapta viltis. Tai, kas mane lydėjo, pasprunka ir puola į tikrą tėvynę.

Ir štai išsipučia biauirus liūdesys savo erdviame rube jo nenatūralūs sąnariai mane traukia prie jo apipelėjusios krūtinės: liek ašara, jei tu drįsti, liek ašaras, mano mielas vaikine... Raudok, jei tam turi pagrįdą! Na, peršvelk savo gyvenimą!

Aplinkui šėlsta lietus ir plūduriuoja rūkas. Vanduo putoja ir nešvarus bėga prie tavęs pašlaitės taku, kur tu veidmainiškai priviliojai savo mylimąją.

Kaip rožinio poterėliai, lašeliai srovėna stiklu. O jūs minutės, metų laikai, budrūs amžiai! Rudens prietema dengia popieriu, ant kurio aš palinkęs... O veidrodė, tavyje amžinai išblunka mano jaunystė! Besilankstydami, siūbuoja tamsūs medžiai tirštoje lapkrėčio migloje.

SANDOR WEOERES

DANTŲ PERISTILIS

Tavo burna — raudono marmuro salė. Tavo dantys — balto marmuro kolonos. Tavo liežuvis — purpuro kilimas, kurį tu trypti. Tai dantų peristilis, į kurį tu įžengi.

Nepaisant iš kokio laiko lango tu pasilenksi. Žiūrėk: Dievas visad keičia veidą, Strazdo ir nendrės laikais Dievas tampa glostantis, Mozės ir Elijo laikais Dievas stengiasi kuo daugiau išsiderėti; Pažiūrėk į Kryžiaus laikus: Dievo veidas kraujuoja, Veronikos drobė. Pasidairyk po savo paties laiką: Pražlės Dievas palenkęs kaktą ant didelės Knygos. Kaip Petras, nukryžiuotas galva žemyn, Žmogus kabo pavėjuje, paleidęs plaukus žydrioje padangėje.

Zemė pliaukši į jo puspadžius, Tas, kas jį pastebi, Negali atitraukti nuo jo savo bemiegių akių.

Nelyginant vaikas, negavęs cukraus, Ožkos išmata skonėjasi kaip saldainiu. Kiekvienas žemės kupstas jam tamsi žvaigždė, Kiekvienas vabzdys — besparnis kerubinas. Jeigu tu nusileisi į pragarą: pačiose gelmėse Tu prieisi dangų, nes visa sukasi ir apsisuka aplink.

Žmogus stato patogius kelius,

Zvėris prasiskina taką girioje. Bet pažiūrėk į medį: ten lapija ir šaknys. Keičios pasaulio salys drauge suderintos. Tai kelias į visas puses!

Praėjus dvi paskutinės prabangių kolonos, Tavo pūkai prisitęčia kupolo begalybės. Ir jeigu tavo svaigina rožių vainiklapių sukūrys, Po savim tu turi, kaip vestuvinį guolį, visą pasaulį. Ten tu gali šaukti: "Mano Dieve, aš netikiu į Tave!" Tada nusišypso rožių audra: "Bet aš tikiu tave: ar tau to gana?"

LAJOS KASSAK

BESIKLAUSANT ARTHURO HONEGGERIO MUZIKOS

Aš buvau kuklus prancūzas ūkininkas, kurio žmona pagimdė mažą mergytę tūkstantis keturi šimtai dvylikais Viešpaties metais.

Tuo laiku mano audra pradėjo skėsti sparnus virš mūsų horizonto. Aš puikiai atsimenu beribę dangaus uždangą, kuri liepsnoja raudona ir švysčiojanti.

Nuotrauka Vytauto Maželio

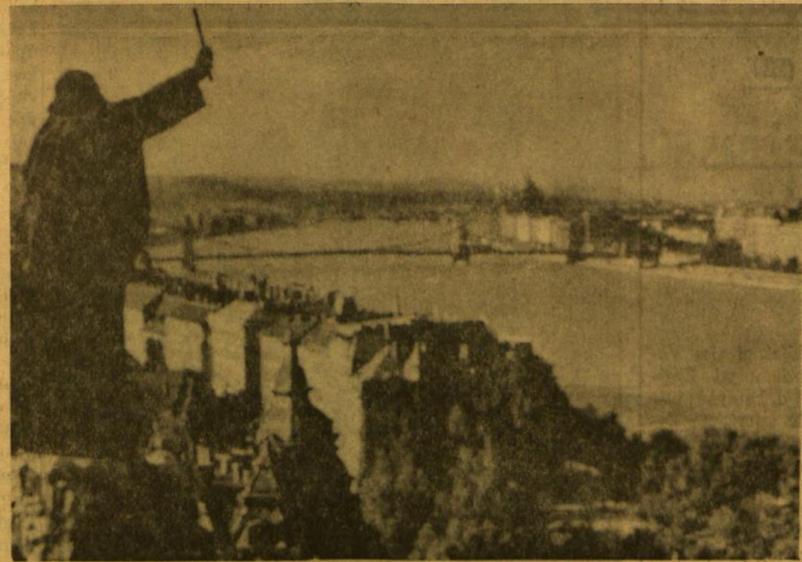
Žmona, sudėjusi rankas, meldėsi į Šv. Kotryna, kad ji jos iščių gelmėje perkirstų baisų skausmo mazgą.

Toji naktis atvaizdavo paskutinio teismo vietą: medžiai nusirengė savo žaliuosius lapus, gurksniai syvu ir varpos apsidengė smulkutėm aukso dulkelėm, vynuogės po truputį apsitraukė rūdimis ir ties Orleanu Luaros vandenys netvarkingai traukėsi atgal

Joana tada gimė kartu su aušra, ji atrodė trapi nendrė, jos kaktą žėrėjo kaip rožė, žviesiaji išskleidžianti vainiklapius.

Tuo metu aš labai mylėjau savo žmoną — paskui, mūsų mažoji Joana pabėgo iš jos širdies, kad gyventų savo gyvenimu ir laisva skrajotų — o aš, ūkininkas, su visad į saulę palenkta nugarą, su skaudžiom, išraižytom rankom, aš verkiau, aš juokiaus besidžiaugdama. Aš nepramačiau ateities: angeliško grožio mūsų dukra griebėsi kalavijo ir iš Prancūzijos karalijos išvarė godų ir raju anglą, kuris vėmė plienul

Orleanas narsiai liejo savo brangų kraują, jis nuskaidrino padangę

Vengrijos sostinė Budapesto ir per jį tekančią Dunojaus bendras vaizdas.

ir tautai gražino dərlingą žemę, tą praliėtą taurų kraują! Tautai, gimusiai krašto garbei, tautai, puoselėjančiai nesuskaitomas ir margas gėles, tautai, spaudžiančiai stiprų vyną, pagimdžiusiai Joana, kad galiausiai Joana, kvapios rasos kūnas, nekaltą mergelę, pasiaukotų. Ji atstūmė įsiveržėlį, ji sulaužė geležinius pančius, kankinčius Prancūziją, bet ji ją sudegino ant lauko, kaip vagilką, kaip nusikaltėlę.

O žėrinti žvaigždė! Nepalyginamoji gėlė, baltoji lelijal Ant švento lauko tu tebuvai tik nekaltą Burginjoną Kainų auka, tu buvai tūkstantį kartų įžeista ir tūkstantį kartų pagarbinta.

Joana Arkietel! Joana Arkietel! Tu esi toli ir taip neįtikimai šiandieną ir vis dėlto, niekindamas dalį, su plunksna rankoje, aš į tave kalbu iš Budapesto tūkstantis devyni šimtai šešiasdešimtais,

tu, gyva tikrovė, trykšti iš pelėnų saujos, išaukštintoji dilyre, būk gailėstinga visų moterų silpnybėm! Parodyk jom ženklą, suteik žavų atsiminimą, kad ugnis nušviestų jų žingsnius, žiauri ugnis, kuri tave sunaikino.

MILAN FUEST

SENATVE

Kur esate jūs, mano akys, tikėjusios, kad veidas yra palaima? Taip pat ir jūs, puikiosios ausys, dabar tokios smailios, kaip kad asilo, 'ka' j'is rūgščiai nusijuokia, kur jūs?

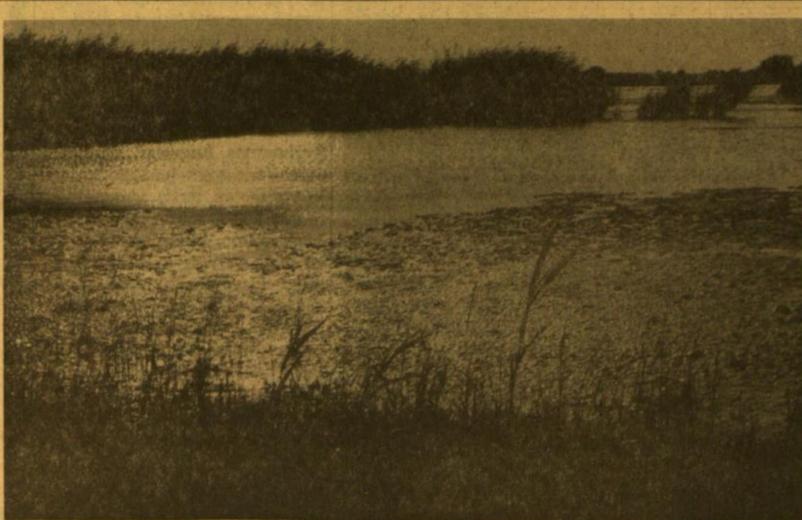
Ir manieji dantys, kur mano kraugeringi dantys, kurie traiskė žemuoges ir netgi dar raudonesnes lūpas? Ir tu, galinga mano krūtinės daina, kur tu? Kur kančia, kur palaima? Aš veltui jų ieškau dabar, mano beprotiškoje kelionėse, besiramstydama suleakta lazda.

Beprotiškai cipenti? Persekioji stirną, ožką, o paskui išsitiesti, jai snabždėti, ar tikriau mėnuliui... Kalbėti apie šias paslaptis, kurių niekas nesupras ir kurios visad vadinamos sutrypta laime... Judrumas, juodi keikimai, kur jūs? Amžinas skubėjimas?

Kur godi burna? Kur mano juokas? Didis Dieve! Kur mano juokas? Ir bereikalingos, kur esate jūs? Tuo tarpu, kai priešais jus, blankūs, virpančių aušrų horizontai,

Labai dažnai, aš esu sukniubęs juodumoje.

O jaunyste, išklausk mane. Kartą gyveno senas graikas, Kuris iškėlė rankas, kaip statula, reikalaudamas jaunystės,

Nuotrauka Vytauto Maželio

Sviėdė aischilinį prakeikimą prieš tą, kuris padarė, kad žmogus galėtų taip pasenti. Pusiau aklas, jis stovėjo ant kalno, visas skendėdamas šviesoje, — vėjas plakė jo baltus plaukus, ir iš mirkčiojančių akių krito ašaros prie didingų Dievybės kojų. Jo balsui griaudžiant, sustojo malūnas ir kalvos sudrebėjo, ir netgi penkiameis avinas pakėlė galvą. Tačiau Dievybė

Vengė pažvelgti į senį ir jam neatsakė. Dievybė verkė. Nes jai atrodė, kad būgnai buvo mušami

prie jos ausų, kurti būgnai. Kuriems atsakė griūtis, griūčiai atsakė jūra... Tada jai galiausiai jį pasirodė beribė ir šventa, senoji senatvės menkybė.

Nes kitas, kuris jau stovėjo prie savo kapo krašto, nepalaujama kovojo su vėju. Ir dar kartą skelbė savo teisę, prieš sugriūdama. Paskui, aišku, jis nuėjo, — ir tylą sugrįžo į šalį. Bet, neužmirškime, kad tada užstojo visiška tyla, taip pat ir jos sieloje, ir visiškai kitokios mintys, dar glesnės...

Ir tada aplink jos galvą sušvito šviesa.

Ligi šiol mūsųose veik nežinoma naujoji (ir senoji) vengrų poezija, nors ji labai turtinga gerais poetais. Norėdami duoti trumpą vengrų poezijos apžvalgą, turime pažymėti, kad jau šio šimtmečio pradžioje pasirodė žymiausias ir įtakingiausias vengrų literatūros žurnalas "Nyugat" (Vakarai), kuriame bendradarbiavo didelis būrys jų žymių poetų, kaip pvz. Gyula Juhasz, Lajos Kassak, Milan Fuest ir visa eilė kitų. Tuo metu vengrų kalbon jau buvo išvesti Baudelaire ir Villono kūriniai, pakartotinai verčiami Dante ir Šekspyras, buvo "įpilletintos" baltosios eilės ir visuomenei pristatytas Walt Whitman, o taip pat išleisti vokiečių, austrų, belgų ir rusų simbolistų raštai. Garsiam poetui Ady vadovaujant, išsivystė "Nyugato" literatūrinė revoliucija, tačiau tik jaunieji poetai Babits draugai dviejų karų laikotarpyje sugebėjo sukurti naujus ir nepriklausomus poetinius pasaulius.

Norėdami kelias brožuais apibūdinti šio laikotarpio žymesnius vengrų poetus, pirmoje eilėje turime suminėti Mihaly Babits (1883-1941), kuris laikomas išradingiausiu vengrų eilėraščio alchemiku. Dar labiau nei formos tobulumu jis pasireiškė savo filosofiniu įžvalgumu, savo pranašiškoje eilėse skatindamas humaniškumą ir ragindamas nepasiduoti besiantinčiai barbarybei.

Kitas žymus poetas — Milan Fuest, sukūrė savo atskirą poetinį pasaulį ir labai asmeniniu būdu išsakė savo idėjas begalybės ir amžinybės fone, itakodamas ir savo amžininkus.

Babits'ui mirus, Gyula Illyes (1902) ir savo rankas paėmė "Nyugat" redagavimą. Ilgus metus išbuvęs Paryžiuje, jis pradėjo net nežinojo kaip jam rašyti: prancūzų ar vengrų kalba. Jis buvo nužemintųjų ir nuskraustųjų poetas. Jo kelias, palikus Paryžių, vedė per Vengrijos kaimus, miestelius ir rūsius į kalną, kur visos patirtys susiliejo į viena.

Nepaprasto stiprumo lyrikas buvo ir Sandor Weoeres (1913), kuris puoselėjo primityvią poeziją, norėdamas rasti joje baisios ateities pranašystę. Daug anksčiau dar prieš pirmąsias raketas, jo poemos išsiverbė į tarpplanetinę erdvę, į tą nežinomybę, ku-

PAL TABORI

TREMTIES GIESMĖ

Tremtis yra tuštuma, nes kad ir kažin kiek tu atsinešei su savim, vis vien daugiau tu palikai. Tremtis yra aš, kuris sumažėja, nes kaip tu gali įrodyti kas tu buvai ir ką tu atlikai? Tremtis yra pasididžiavimo ištrynimasis.

Tremtis yra pabėgimas, kuris dažnai esti sunkesnis už kalėjimą. Tremtis yra svetimųjų neketimas, nes kiekvienam, tave vertinančiam, tu rasi dešimtį, kuriuose tėra tik neapykanta. Tremtis yra Ksantipė, kuri burba ant tavęs už negalvotas mintis ir nepasakytus žodžius.

Tremtis yra beribė, nes tu negali jos suskaldyti — norai niekad neprilygsta įvykdymui —

Tremtis yra įsibrovimas, kuris niekad nepavyksta, nes tu negali nugalėti savo paties pažabojimo — ji yra nieko nereikalaujanti meilė.

Tremtis yra vienatvė minioje. Tremtis trokšta būti nepabaigiama, ji yra nieko nereikalaujanti meilė, niekad neatgautamas praradimas, abejingas, nemylimas, ilgas laukimas

traukinio, kuris niekad neatėis, lėktuvo, kuris niekad nepakils.

Tremtis yra pabaiga ir niekad nesti pradžia. Tremtis yra vulkano įsiveržimas, kurio lavos srovė tave neša toli, ji yra amžinybė minutėm išmatuota; ji yra akys, kurios niekad nesidžiaugs įprastu reginiu, ji yra ausys, kurios klausos svetimos muzikos.

Tremtis yra giesmė, kurią tik ją giedas tegali girdėti.

Tremtis yra liga, kurios netgi mirtis, negali užbaigti — nes kaip tu gali išsėtis žemėje, kuri tavęs nemaitino? Tremtis yra spėjimas pavyzdys tiems, kurie dar tebeturi savo namus, kuriems priklauso... Bet, ar tu paklausysi išėjimo?

Išvertė P. Gaučys

roje žmogus, kaip mūsų Čurlionis, gali rasti išganyną ar mirtį.

Visai priešingos nuotaikos buvo Lajos Kassak (1887), kuris savo asmenybės švytėjimu ir savo, kaip kovotojo, temperamentu, įsigijo vieną svarbiausių vardų visoje pastarųjų 50 metų vengrų literatūroje. Būdinga, kad jis savo poeziją rašė beveik išimtinai laisva eilavimo forma.

Jau minėtas Sandor Weoeres ir Attila Jozsel (1905-37) ypatingu būdu įtakoją poetų kartą, išaugusią II-jo pasaul. karo išvakarėse. Jie parturtino savo žodnų terminais, išrūstais erdvių, atomų ir psichologinių tyrimų eigoje, tačiau jų kalbos pagrindas paliko vis dėlto tautosakinis, kuris jau buvo nuspalvines Babitso katalikišką terminologiją ir Attilos Jozselo priemiesčių paveikslus. Tuo tarpu kai Vakaruose poetinė kalba vis labiau ir labiau darėsi precizinė, vis daugiau ir daugiau tyra bei uždara, bet kartu su tuo ir vis labiau sausa, vengrų poetinė kalba plėtėsi kaip labai turtinga, prabangi ir veržli.

Jaunųjų vengrų poetų humanizmas, jų pačių kančiomis įgytas, praradus Dievą, nukrypstą į Kūrinį jos stebuklą. Tos kartos poetams vadovauja Ferenc Juhasz (1928). Jo poezija sukasi aplink jį patį. Jis mėgina sukurti mitologiją be dievų, pasigelbedamas burtais ir savotiškai sumagnetintų paveikslų gausybe. Jis karštai tiki į gyvenimo religiją, kuri įsitvirtina gimdymo skausmuose.

Svetimi vengrų poezijos tyrinėtojai stebisi, klausdami savęs, iš kur kyla šis būdingas polinkis. Ir štai ką jie randa. Standien, anot jų, Bartokas, kaip ir Bachas, priklauso visai žmonijai. Tačiau kai Vakaruose Bartoko itaka įsitvirtino vien tik muzikos srityje, Vengrijoje ji pasiekia netgi poeziją, kuriai jį suvaidino išlaisvinantį vaidmenį. Ferenc Juhasz, o ir daugelio kitų jo draugų poezija, pasireiškė Bartoko muzikos įsiveržimo įtakoje, susijungus atjatinėi barbariškai praeičiai su rafinuotos Europos dabartimi. Panaši raida, tik grynai iš savų lietuviškųjų ištakų, prieš 20 metų atėjo ir mūsų poezijon su žemininkų karta.

Salia šitos srovės yra dar kita, kuri, kaip kilusi iš miestiečių ir turinti išieskotą skonį, vadinama miestiečių, arba vakariečių srove. Jai priklauso tokie poetai, kaip pvz. Istvan Vas, Agnes Nemes Nagy, Janos Pilinszky, Erszebet Gyarmaty, Sandor Scoori ir kiti. Jie yra didžiųjų "Nyugato" tradicijų sekėjai, tyrtai laikosi Vakarų kultūros ir stengiasi sekti visus jos virpėjimus. Iš kitos pusės, jie kaip ir didieji jų pradininkai, Babitz ir Kostolanyi, duoda daug vertimų, dažnai didelių pastangų ir savęs išsižadėjimo kainą.

Kartu su jaunąja karta tėvynėje daugiau kaip prieš penkiolika metų iškilo visai kita poezija, rūs-kana, bet ne sentimental. Salia poezijos, besivystančios Vengrijos žemėje, dabar yra ir kita vengrų poezija, turinti atramos taškus Paryžiuje, Londone, Mitunchene, Vienoje, Oslo, Stockholme, New Yorke, Toronte. Tačiau skirtingi likimai nekluduo abiejų pusių poetams bendrauti. Jie pažįsta vieni kitų kūrybą ir netgi tarpusavy rungtyniauja, nes tremtyje gyvenančių vengrų poetų darbai daug lengviau pasiekia savo tėvynę, negu laisvųjų poetų lietuvių kūryba šiandieninę pavertę Lietuvą.

P. Gaučys

Liublino unijos 400 metų sukaktį minint (III)

Pirmasis Lietuvos padalinimas 1569 metais

J. DAINAUSKAS

Volinijos, Kijevo, Podolės ir Palenkės žemių atplėšimas nuo Lietuvos D.K. valstybės, Žygimantui Augustui pritariant, lenkų 1569.3.5-6.4 d. įvykdytas, buvo daugiau kaip dvių šimtų metų atkaklios lenkų agresijos užbaiga. Siekdami tas žemes užimti, lenkai veikė ginklu, klasta šantažu, intrigomis, papirkinėjimu, gąsdinimu, karts nuo karto šaukdami, kad tai, esą, senos lenkų žemės, nors tai ir neatitiko tikrovės.

Byrant Haličo-Volinijos kunigaikštystėms ir didžią dalį jų žemių užėmus totoriams, Gedimino laikais lenkai bandė tų žemių dalį pasigrobti. 1340 m. Volinija valdyti buvo pakviestas Gedimino sūnus Liubertas. Nuo tada ji tapo tiesiogiai pavaldi Lietuvai, nors lenkai nesiliaudavo vis ją puldinėję. 1352 m. susitarimo lenkai gavo Galiciją, gi Volinija liko lietuviams, bet 1366 m. lenkai, pasigrobę Liubartą, išgavo sau iš jo dalį Volinijos žemių. Tačiau, po lenkų karaliaus Kazimiero Didžiojo mirties 1370 m., Liubartas, brolių padedamas, tas Volinijos žemes pėl atgavo iš lenkų. 1362 m. Algirdas sumušė totorius ties Mėlynaisiais Vandeniomis ir atėmė iš jų Kijeva, prijungdamas jį prie Lietuvos ir jo valdovų pasodinamas sūnų Vladimira. Po to, Algirdas, taip pat iš totorių atėmė ir Podolę (vakarų vidurio Ukrainos sritį, tarp Bugo ir Dniestro upių), kurią atidavė savo brolio Karijoto sūnams Aleksandrui, Jurgijui bei Konstantinui. Šie tose žemėse pastatė nemažą pilių ir miestų. Pagaliau Palenkė su Drohičino miestu buvo sena sūduvių-jotvingių žemė, kurią Gediminas prijungė prie Trakų kunigaikštijos ir kuri tuo pačiu buvo ir Vytauto valda.

Centralizuodamas (nuo 1393 m.) Lietuvos sričių valdymą, Vytautas Kijeva atėmė iš savo pusbrolio Vladimiro, Voliniją paėmė iš Teodoro Liubartaičio, gi Podolę iš Karijoto Liubartaičio. Tad visos tos žemės, dėl kurių kovos su lenkais vyko dar pusšimtį metų prieš Vytautą, priklausė lietuviams.

Tiesa, Podolę lenkai 1395-1411 m. buvo okupavę, bet, Vytautui reikalaujant, Jogaila ją grąžino Lietuvai. Vis dėlto Vytautui mirus ir Švitrigailai pasiskelbus Lietuvos valdovu, lenkai pasiuntė kariuomenę vėl užimti Podolę, gi lenkų kilmės kolonistai, klasta suėmę Kamienieco vietininką Daugirdą, paskelbė Podolę prijungia prie Lenkijos. Lietuviai tuojau pat pastatė sargybą prie Jogailos (atvykusio į Vytauto laidotuves). Jogaila 1430.11.7 d. Trakuose sudarė su Švitrigaila paliaubas, iki 1431.8.15 d. ir pasižadėjo įsakyti lenkams pasitraukti iš Podolės. Lenkai Jogailos įsakymo nevykdė, ir tik Švitrigailos pasiūstą lietuvių dalinai kai kurias Podolės pilies atgavo iš lenkų. 1431 m. liepos mėnesį, dar paliaubom nepasibaigus, lenkai įsibropė į Voliniją bandė užimti Lucką, bet nesėkmingai. Kryžiuočiams bei Moldavams užpuolus Lenkiją, lenkai buvo priversti sudaryti su lietuviams naujas paliaubas, galiojančias iki 1433.6.24 d. Tačiau savo agresijos prieš Lietuvą lenkai vis dėlto nenutraukė. Seradzės kaštelionas Zaremba, atvykęs į Lietuvą, suorganizavo samokslą prieš Švitrigailą. Užtat, 1432.8.31 d., Lietuvos valdovų pasiskelbė Žygimantas Kęstutaitis. Jis 1432.10.15 d. Gardine sudarė su lenkais sutartį, kurią net 4 kartus (1433, 1434, 1437 ir 1439 m.) turėjo pakartoti, nes lenkai ir juo nepasitikėjo. Tą su tartimi Podolę, kaip neva nuo seno priklausiusi Lenkijai žemė, tu-

rėjusi likti Lenkijai, gi visa Volinija turėjo priklausyti Žygimantui. 1435.9.1 d. kautynės prie Šventosios atnešė laimėjimą Žygimantui, tačiau Švitrigaila Kijeve, Volinijoje bei rytinėje Podolėje dar laikėsi iki 1438 m. Kai Švitrigaila pagaliau pasidavė Jogailai, tai 1437.9.23 d. Lucką užėmė lenkai, nors toji pilis, su visa Volinija, turėjo priklausyti Žygimantui. Vis dėlto Luckas 1438 m. pabaigoje pats išvijo lenkų okupantų įgulą ir pasidavė Žygimantui Kęstutaičiui.

1440.3.20 d. Žygimantas buvo nužudytas. Mozūrų valdovas Boleslovas, Žygimanto švogerys, tuo jau pat užėmė Palenkę su Drohičnu. Tik 1444 m. susitarimu ir lietuviams sumokėjus Boleslavui 6000 kapų plačiųjų Prahos grašių, toji žemė vėl grįžo Lietuvai.

Po Žygimanto mirties Lietuvos valdovų, Lietuvos didikai, pakvietė Kazimierą Jogailaitį. Jo lenkiškoji palyda, bandė pagal Zbignievo Olesnickio planą suskaidyti Lietuvos valstybę: 1) Volinija, bei Liet. Podolę prijungti prie Lenkijos, 2) Trakų kunigaikštystę atiduoti Žygimanto sūniui Mykolui, kuris tiesiogiai priklausytų Jogailos, bet 3) Palenkės žemę atskirti nuo Trakų kunigaikštystės ir pripažinti Mozūrų Boleslopiui ir 4) tik likusias Lietuvos DK žemes pavesti Kazimierui valdyti, kaip lenkų karaliaus vietininkui. Lietuvos didikai, žinoma, neleido lenkam to plano realizuoti.

1444 m. žuvus Vladislavui prie Varnos, Lenkijos didikai pradžioje bandė Kazimierą "atsaukti" iš Lietuvos, kaip tariamą Vladislavo vietininką. Lietuviams nenusileidus, lenkai buvo priversti Kazimierą savo valdovu kviesti kaip suvereno Lietuvos valdovą. Derybos buvo ilgos ir sunkios. Prieš išleidžiant Kazimierą į Lenkiją, Lietuvos didikai apsigynimui nuo lenkų gavo iš jo 1447.5.2 privilegiją, kurią Kazimieras savo ir savo įpėdinių vardu pasižadėjo saugoti Lietuvos suverenumą ir jos žemių neliečiamumą. Iš lenkų lietuviai reikalavo formalaus atsiskykmo jų pretenzijų į Lietuvos žemes.

Nežiūrint lenkų pastangų Lietuvą laikyti "prišlieta" prie Lenkijos, 1447.6.25 d., Kazimierui tapus ir Lenkijos karaliumi, Lie-

Nepriklausomos Lietuvos operos solistas Aleksandras Kutkus, miręs Chicagoj š. m. rugsėjo mėn. 6 d. Siemet balandžio mėn. 6 d. jis buvo sulaukęs 80 m. amžiaus. Apie vėlionį mūsų Lietuvos Enciklopedija, be kita ko, atsiliepia šitaip: "1922—1944 m. buvo gražiausi Kutkaus kūrybinio darbo metai. Liet. valst. operos teatre jis buvo sau žmogus ir kūrėjas, su niekuo kitu nelyginamas ir negretintinas. Dainininkas ir aktorius jame glūdėjo, kaip du neatskiriami dalykai, kaip vienas antrą papildė. Dainavęs ir vaidinęs beveik visus pirmaelius tenoro vaidmenis, Kutkus juos kūrė savaimingai, originaliai, meistriškai". Apie vėlionį plačiau Draugo kultūriname priede rašysime vėliau.

tuva ir Lenkija per bendrąją valdovą suėjo į sąjungą kaip dvi nepriklausomos valstybės. Tačiau tai nereiškė, kad lenkai būtų nusitę, kaip lenkų karaliaus vietininkui. Lietuvos didikai, žinoma, neleido lenkam to plano realizuoti. Lietuva, pateikdami savo įvairiausius projektus, kuriuose nuolat vis buvo kalbama apie Lietuvos sąjungimą su Lenkija. Vieną tokį projektą 1501 m. net du Lietuvis atstovai jau buvo pasirašę, bet 1505 m. vasario mėn. lietuvių seimas Brastoje tą "susitarimą" atmetė. Mirus Jonui-Albrechtui, lenkai savo valdovą pakvietė Aleksandrą, kuris jau sekančiais metais mirė. Tada Lietuvos didikų tarība 1506.9.13 d. Lietuvos valdovą pakvietė Žygimantą (Senį), kuris 1506.12.7 d. paskelbė Lietuvos žemių privilegiją, kurią pakartojo Kazimiero bei Aleksandro pažadus ginti Lietuvos suverenumą. Lenkai gi, nematydami kitos išeities, 1506.12.8 d. Žygimantą išrinko savo karaliumi ir... Lietuvos D.Kunigaikščiu, tuo norėdami parodyti, kad jie ignoruoja lietuvių teises rinkti savo valdovą. Jokie lietuvių atstovai tame lenkų rinkiminiame seime nedalyvavo ir lenkų pastangos pabrėžti tariamąją Lietuvos priklausomybę Lenkijai liko be jokių pasekmių.

Žygimanto Senio ir Žygimanto Augusto laikais, susilpnėjus galimybės politiškai balansuoti tarp kaimyninių kraštų, lietuviai pirmučiausia rūpinosi savo valstybės vidaus santvarkos, įstatymų ir valstybės prestižo stiprinimu. Lenkam nuolat keliant susiliejimo į vieną valstybę klausimą, lietuviai nesikratė artimesnių valstybinių ryšių su Lenkija, tačiau tokius ryšius stelbė lenkų nesiliaujančios pastangos pietų-rytų Lietuvos žemes atplėšti nuo Lietuvos. Lietuviai dėsė, gi lenkai veik kiekvienam lietuvių-lenkų susitikime vis reikalavo, kad valdovas pagaliau priverstų "kietasprandžius" lietuvius sutikti su unijos mintim. Savo ruožtu Žygimantas Augustas, nesulaukdamas sau sosto įpėdinio, pradėjo vis labiau linkti lenkų pusėn ir nuo kokių 1563 m. (nuo Varšuvos seimo, kuriame lenkų buvo daug kalbėta apie uniją) visai pasidavė lenkų įtakai. Todėl 1569.2.28 d. lietuvių išvykimas iš Liublino seimo, manant, kad jie tuo nutraukia derybas su lenkais, buvo lietuvių politinė klaida. Žygimantas Augustas, likęs vienas su lenkais, toliau jau vien vykdė jų reikalavimus.

Jau kovo 1 d. įtūžę lenkai, tarp kitų punktų, pareikalavo, kad valdovas savo dekretu pas-

kelbtu, jog Palenkė priklausio Lenkijai. Kovo 5 d. lenkų buvo nutartas ir karaliaus priimtas dekretas apie Palenkės, senos sūduvių-jotvingių žemės prijungimą prie Lenkijos. Nuo Palenkės lenkai pradėjo todėl, kad jos atstovų buvo nedaug ir jų dar keli turėjo kažkokių sąskaitų su Lietuvos didikais. Suradę dar neišvokusius iš Liublino kelis Palenkės žemių pareigūnus, valdovo dvarų valdytojus, ir grasindami valdovo parėdymu atimti jiems urėdus, šantažu priverstė juos prisiekti Lenkijai. Privilegijoje apie Palenkės prijungimą rašoma, jog tariamoji toji žemė dar prieš Jogailos laikus priklausiusi Lenkijai. Dabar gi, seimo ir tos žemės atstovų "valia" karalius ją grąžina Lenkijai, kaip atplėštąjį sąnarį jos tikrajam kūniui — Lenkijai. Lygiagrečiai su Lietuvos žemių dalinimu bei atplėšimu lenkai per visą kovo-balandžio mėnesį kalbėjo apie būtinumą rengtis karui prieš Lietuvą. Po Palenkės "privilegijos" sekė universalai Podolei bei Volinijai, kur lenkiškoji "argumentacija" buvo visai identiška. Berželio 4 d. buvo priimtas tekstas dekretu apie Kijevo prijungimą prie Lenkijos, net nesirūpinant tą prijungimą istoriniai ar teisiniai pamatuoti. Pačių lenkų teigimu, pamatavimas neturėjęs jokios reikšmės, nes buvo siekta tik vieno: priversti lietuvius sudaryti "uniją".

Aišku, atplėšus tas derlingas žemes, Lietuvos DK iždas neteko, didelio pajamų šaltinio, gi Lietuvos iždas (kaip tai matyti iš Lietuvos pažiūrininko P. Naruševičiaus 1569.3.10 d. rašto valdovui) buvo visai tuščias. Apytikriai lenkai tada nuo Lietuvos atplėšė apie 180.000 kv. kilometrų plotą (Palenkė — 14.000, Volinija — 72.000, Kijevo žemė — 52.000 ir Podolė — 43.000 kv. km.). Vertinant ginkluotomis pajėgomis, lenkai tose žemėse pasigrobė sau nemažiau 10.000 karų. Tai sudarė daugiau kaip trečdalis visų Lietuvos karių pajėgų. Lietuva tuo josios turtingų valdų atplėšimu — pirmuoju josios padalinimu tapo ir ekonomiskai ir kariškai nuginkluota. Visa Lietuvos strateginė padėtis irgi pablogėjusi. Gi Lietuvos bajorai, išvarginti karo su Maskva, nenorėjo nė klausyti apie bet kokią pasipriešinimą ginklu Lenkijai, bandant tas atplėštas žemes su-

Lietuvoje "atrado" balades

(Atkelta iš 2 pusl.)

1948-1967 m. buvo užrašyta tik 26.627 tautosakos vienetai. Iš viso "tarybiniais laikais" (iki 1967 m.) buvo gauta apie 160.000 naujų tautosakos užrašymų. Kadangi tuo metu rankraštyne buvo 755.000 tautosakos užrašų, tad matome, kad "prieštarybiniais laikais" per dešimt metų (1930-1940) tautosakos buvo užrašyta apie keturis kartus daugiau, negu per dvidešimt "tarybinių" metų (1948-1967).

Atrodė keista, kodėl Seselskytės apžvalgoje nepamínėtos senųjų liaudies dainų rinkinių naujos laidos: L. Rėzos (2 t., 1958-64), S. Stanevičiaus (1954), brolių Juškevičių (5 t., 1954-56) dainynų pakartojimai su komentarais, bibliografija ir kt. Pagaliau nesuminėti J. Čiurlionytės ir Z. Slaviūno stambūs darbai (pirmosios "Lietuvių liaudies dainos" 1955 ir rusiškai 1966, antroji "Sutartinės", 3 t., 1958-59), nors kitose šios knygos vietose jie cituojami. Gal todėl, kad tie darbai buvo suplanuoti ir atlikti

sigražinti. O vieni didikai, be bajorų, nieko negalėjo daryti. Atplėštųjų žemių atstovai, daugumogis valdovo dvarų valdytojai, urėdininkai pakluso lenkam. Lenkai tikėjosi, jog, gavę tas žemes, sukurs galingą Lenkiją, nors neabejotina, kad tame lietuvių žemių užgrobime jau glūdėjo ir būsimogio Lenkijos žlugimo pradai.

tada, kai "Tautosakos sektorius" priklausė ne Lietuvos kalbos ir literatūros, bet Lietuvos istorijos institutui (formaliai iki 1952 m.), arba buvo kitų leidėjų išleisti. Tada užėjo ilgas "reorganizacinis laikotarpis" (iki 1958) ir tik nuo 1959 m. prasi-dėjo intensyvus darbas. Žinoma, labai daug dėmesio krepiama "socialinio protesto", "revoliucinių dainų" ir "antiklerikalinių motyvų" tautosakos ieškojimui. Tai neišvengiama duoklė marksizmo stabui. Tačiau šalia to yra dar daromas ir vertingas tautosakinis darbas.

Dar šiame tome pora recenzijų, paskelbti keli dokumentai: apie S. Daukanto dainų melodijas ir keli laiška, rašyti tautosakos reikalais Krėvės-Mickevičiaus, A. Sabaliausko ir kt. Yra knygoje 29 įklijos: iliustracijos, žemėlapiai ir faksimilės.

● Gintaiškėse šio vasarą archeologai įstūrė 10-13 amžių kapinyną. Buvo surinkta apie 2000 įvairių radinių: durklių, ietigalių, skiltuvų, peilių, žeberklių; rastas midaus gėriamasis ragas, puošnių diržų, apirankių, žiedų, segių, žalvario dirbinių, Vakarų Europos krašto monetų. Visi šie radiniai rodo, palyginti, seną ir aukštą Lietuvos pajūrio gyven-tojų kultūrą.

FRANK'S TV and RADIO, INC.

3240 SO. HALSTED STREET Telef. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSŲ TELEVIZIJOS
RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMŲ IR TAISYMAS
SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI FURNITURE CENTER, INC.

Marquette Pk., 6211 So. Western PR 8-5875
J. LIEPONIS

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30 Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais nuo 10 iki 5 v. v.

ACROSS AFRICA SAFARIS, Ltd.

k v i e č i a

Atvažiuoti į Rytų Afriką ir prižada Jums įdomiausias ir niekuomet neužmirštamas atostogas

Dėl daugiau informacijų rašykite — kad ir lietuviškai

T. Gugis, ACROSS AFRICA SAFARIS, Ltd. P.O. Box 9420, Nairobi, Kenya

Chicago Savings and Loan Association

5 1/4%

Certifikatų sąskaitos
Certifikatai išduodami tūkstantinėmis. Mažiausia turi būti \$5000. Pelnas mokamas kas trys mėnesiai.

4 3/4%

Ant visų knygelių sąskaitų

NUOSIMČIAI PRISKAITOMI KAS DIENĄ. IŠMOKAMI KAS TRYS MĖNESIAI

STAI NARIAMS TEIKIAMAS MŪSŲ PILNAS PATARNĀVIMAS:

- * Vacation Club
- * College Bonus Savings
- * Home Mortgage Loans
- * Home Improvement Loans
- * Christmas Club
- * Insured Family Savings
- * Notary Public Service
- * Free community rooms for your organiz'n meetings
- * Cash checks and pay all family bills with our special money order checks.
- * Sell & redeem U.S. Bonds
- * Two large free park'g lots
- * Save-by-Mail Kits
- * Travelers Checks
- * Safe Deposit Boxes

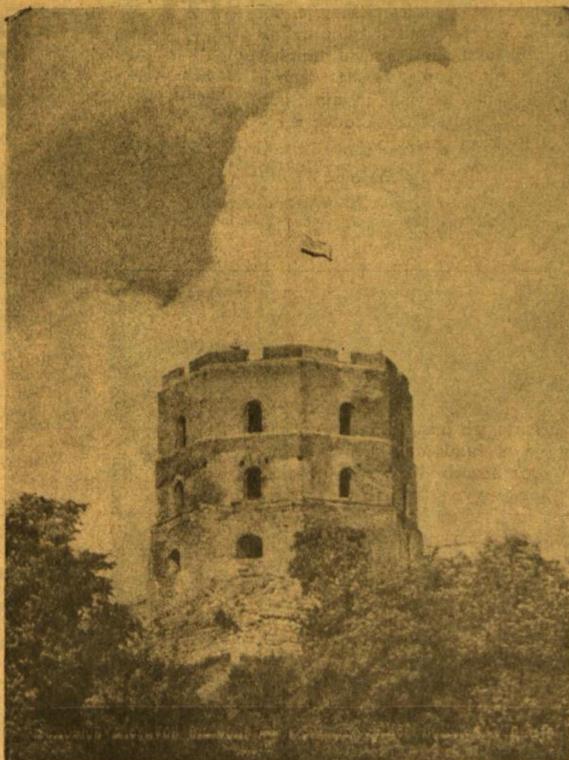
Chicago Savings and Loan Assn.

John Pakel, Sr., President and Chairman of the Board

6245 SO. WESTERN AVE.

TEL. GR 6-7575

H O U R S : Mon. 12 P.M. to 3 P.M., Tues. 9 to 4, Thurs. & Fri. 9 to 8, Sat. 9 to 12:30

Senosios Lietuvos simbolis — Gedimino pilies bokštas Vilniuje

Niekšybės garbinimas

Antano Venclovos "Vidurdienio vėtros" atgarsis

GEDIMINAS GALVA

Atsimenu dienas, lyg vakarykštes, kai Klaipėdoje, prie Dangės, vokiškoje kavinėlėje Mockastubėje protarpiais kadaiše sutikdavau Antaną Venclovą. Anuo metu pašaipais ir šmaikščiais sakiniiais jis pasakodavo visiems žinomus įvykius neturinčius kokio nors ypatingo ryšio. Jis negailėdavo spalvų vaizdams parodyti ir neretai jiems perdėti.

Jis buvo pastabus, bet paviršutiniškas. Kai Venclova kandžiais sakiniiais įsiūbuodavo, lyg vėtroje, smilgos viršūnėle, pamiršdavo, kad ir ji turi savo šaknis. Jam sunkiai davėsi įvykiams rasti vietą visuomoje.

Kartą aš jo klausiu: "Ar skaitėte berlyniško Klabundo originaliai ir žinovo plunksna parašytą literatūros istoriją?" Atsakė: "Teigiama vertinimus girdė jau, bet neturėjau progos ją perskaityti". Tada perskaitęs Klabundo knygelę, A. Venclova man siūlo: "Pačiam, ekonomistui, reikalingas K. Marso 'Kapitalas'. Aš siūlau Klabundą keisti į Marxa."

Gavau iš jo "Kapitalo" 2 toms, nesupiaustytus, buvusio savininko net nepavartytus...

Vėliau, kai įsiaiškilo į švietimo komisaras, pripuolamai į vis sutikdavau. Jis atrodė nuoširdus, bet jau susirūpinęs ir pats vėtros įsiūbuotas. Anuo metu jis jau buvo palenktas. Pokario metais išleistuose autobiografiniuose leidiniuose "Pavasario upės", "Jaunystės atrodymas" pats Venclova liudija savo palūžimą, o paskutinėje knygoje "Vidurdienio vėtra" ryžtasi net garbinti niekšybę.

Vikruolė niekšybė

A. Venclova bando pigiai išsipirkti jau pačioje "Vidurdienio vėtros" pradžioje: "Tie paveikslai, be abejo, bus subjektyvūs, kaip ir visas šitas ir kitų knygų pasakojimas". Žinoma, kad šiam pasauliui viskas subjektyvu, bet ir subjektyvumui yra ribos. Pačioje knygos pabaigoje jis ieško sau, naujos vėtros asprestatų smilgai, trašesnės dirvos bujoti. Venclova, kaip ir daugelis sovietinių rašytojų, dėl geresnės duonos karnio eina garbinti svetimų stabų ir kalbėti apie ruso pajungtos lietuvių tautos pažangą, kūrimą naujo pasaulio Lenino pavėsyje.

Ne kartą paniekinęs ir pažeidęs lietuvių tautą p. 623 jis rašo: "Nemažėja meilė savo žemei, žmonėms, netemsta svajonės savo tautą kitų tarybinių tautų tarpe matyti dar šviesesnė, turtingesnę ir kultūringesnę, negu sulaukia dabar, kada ji išėjo į platus kelias... Mūsų gyvenimas — vienas akimirksnis. Tautų ir žmonių gyvenimas amžinas."

Skanesnė duona verčia plūduriuoti prieštaravimuose. Venclova švitini pasmerkto mirti Sokrato žodžiai: "Aš nei pavojaus valandą nerasdavau reikalo elgtis kaip koks vergas. Ne nuo mirties ištrūkti sunku, daug sunkiau pabėgti nuo niekšybės, kadangi ši užpuola staigiau už mirtį." (Platono dialogai, Vilnius, 1968 p. 119-20).

Pagyros

"Vidurdienio vėtroje" plaukia dailia kalba aptarti padirki įvykiai, aptarimai, charakteristikos ir nuotyčiai be jokios tvarkos. Knygai padidinti skelbiami trečiųjų asmenų nuotyčiai, laiškai ir pasakojimai, kurie prašėsi vietos tik autoriaus honorarui pastambinti. Daug vietos įkyriai skiria savo svainiui Petriui Cvirkaui, lyg norėdama priminti naują svainio sambūvį, bet nutyli svainio mirties priežastį.

Jis negaili pagyros komunistams, neradęs ko kito pasakyti, nurodo, kad anie bent švariai

rengėsi, gražias eilutes vilkėjo. Gėria savo pirmąjį pavadootoją Juozą Ziugždą, užsitarnavusį, maskvinį Lietuvos istorijos klastotoją, bet šaiposi iš antrojo komisaro pavadootojo Liudo Girros, kuris buvęs ton vieton paskirtas be Venclovos žinios. Geltonosios spaudos dvokimo negaili buvusiui bendradarbiui, tardamas "net kryžius kabąs buvusio bedievio Jono Kardelio bute".

Praeidamas kitus buvusius komisarus, ypač jeigu jie dar šandieną turi įtakos, jiems įteikia po didesnę ar mažesnę laurų šaką. Povilą Pakarklį, į save žvelgdamas, aptaria šitaip: "Gyvenime gan nepraktiškas, gyvenęs ne kas dieniniaiis reikalais, o daugiausia savo mokslinėmis teorijomis."

Pagyros "saviesiems", o ypač rusams, kurie Venclovos likimą apsprendė, primena šliaužiojimą kirmينو, kuris tampa smaku spiaudyti į tuos, kurių ranka iššandžio jau nepasiekia.

Melo liūne

Prabėgomis Venclova užkliudo ir Ernestą Galvanauską, su kuriuo bendradarbiavo eilę metų ir kartą abu rengė Klaipėdoje minėjimą laisvės poetui Puškiniui.

A. Venclova, laikydamasis komunistų partijos nustatytų taisyklių, čia rašo (p. 77-78): "Kurį laiką Liaudies vyriausybėje dirbo finansų ministras Ernestas Galvanauskas. Ji man teko truputį pažinti Klaipėdoje, kai jis buvo naujai organizuoto Prekybos Instituto rektorius, o aš — to instituto dėstytojas. Visi laikė šį seną buržuazinį diplomatą protingu žmogumi ir geru organizatorium. Manau, ir viena ir kita buvo teisybė. Kai jis įėjo į naujosios respublikos vyriausybę, tai daug kam atrodė labai keista, o kai kas priėmė tai kaip geresnios buržuazinės inteligentijos dalies norą nepakartoti rusų inteligentijos klaidos Spalio revoliucijos metu, kada ji boikotavo tarybinę vyriausybę ir žuvo ar atsidūrė emigracijoje. Tačiau Galvanauskas, matyt, nemanė rimtai dirbti naujoje vyriausybėje. Eilę kalbos, kad šis apskirus politikas turi didelius kapitalus užsienyje ir plantacijas Madagaskaro saloje. Greitai jis išnyko iš vyriausybės — ir iš Lietuvos. (Neseniai emigrantų spauda rašė, kad Galvanauskas, pasenęs ir paliejęs, iš Madagaskaro, išsivadavusio iš prancūzų valdžios, grįžo į Prancūziją be turtų, be pastogės ir mirė... Manau, jo likimas būtų susidėjęs kitaip, jeigu jis būtų likęs Lietuvoje ir čia savo žinias ir finansisto patyrimą nuosirdžiai atidavęs savajai liaudžiai)".

A. Venclova, vieną kartą sutikęs arba bent pamatęs komunistą ar rusą, ištisuose vandeninguose puslapiuose su juo plaukioja, bet asmeni, su kuriuo jis eilę metų bendradarbiavo, jis tik "truputį pažino".

Gerai, kad A. Venclova bent atšaukia komunistų partijos agitpropo melą, kad neva E. Galvanauskas turėjęs užsienyje didelius kapitalus ir plantacijas Madagaskaro saloje. E. Galvanauskas nepalikto turtų, bet garbingai gyveno ir mirė po stogu ir dar didesnėje kvadratuose, negu leidžiama pažemintos ir net vidurinioios klasės Sovietų piliečiams. Bet visi šie dalykai ne tiek jau svarbūs.

Tačiau A. Venclovai vis dėlto pritiktu žinoti, kad E. Galvanauskas ėjo į, taip vadinamą, liaudies vyriausybę ne garbės ieškoti, bet lietuvių tautai tarnauti, kol dar buvo galima savo nuomone šiaip taip ginti. Dėl rublio įvedimo Lietuvoje, spiriant Maskvos tarpininkui J. Paleckui, ir kitais klausimais greitai atsirado praraja tarp E. Galvanausko

ir Maskvos. Jam liko du keliai: būti maskvinio kvilingu savo tautai engti ar pasitraukti iš krašto, jei nenorėjo būti sunaikintas. Iš finansų ministerio pareigų išguitas, jis buvo saugumo sekamas. Tai buvo įspėjimo ženklas, kad netrukus bus suimtas. Kitą dieną, kai Ernestas Galvanauskas jau buvo apleidęs Lietuvą ir prasiveržęs per rusų saugumą sieną, aš važiuavau iš Kauno į Vilnių. Traukinyje sutikau anuometinį liaudies vyriausybės ministrą pirmininką Vincą Krėvę.

— Kur Ernestas? — klausia Krėvė.

— Jau svetur.

— Kaip gerai, nes šandieną rytą įsakytą jį suimti, — džiūgavo Krėvė.

A. Venclova, kaip ir anuomet prieš Dangės, dailia mezga sakini, bet kas žingsnis jis klimpsta, neskiirdamas menkaverčių dalykų nuo esminių, smilgos nuo ažuolo. Ir visų blogiausia, kada jis, klimpdamas melo liūne, šaukia: štai tikra mano teisybė, žinoma, žiūrint pro maskvinius akinius. Visa tai galima pavadinoti dar tik brolyste su žuliu begėdiškumu, stovinčiu kiek atokiau nuo niekšybės garbinimo.

Niekšybės garbinimas

Tačiau A. Venclova, nudavęs nekaltą veidą, slenka vis dėlto garbinti pačios niekšybės (p. 92-93): "Būtų buvę keista, jei tarybinis saugumas būtų nieko neveikęs. Matyti, jis žinojo tikrąjį dalykų padėtį ir birželio vidury Lietuvoje įvykdė areštus. Deja, nemaža hitlerinų agentų liko laisvėje arba pasislėpė, o buvo suimta atsitiktinių žmonių, kurių buvusio režimo valdininkai, kurie dabar nuoširdžiai ar nenuosirdžiai, bet linko bendradarbiauti su tarybine valdžia, eilinių šaulių organizacijos narių, kurie anaipol ne visi buvo nusiteikę profesistiškai. Buvo areštuota tarybinių, teisėjų, mokytojų, aukštųjų valdininkų ir kitų. Kar-

Tkriausiai čia yra kokio nors caristinio ar komunistinio kazokų atamano portretas, su ta kazoliską nagailą primenančia kepure. Ne! Tai yra Antano Venclovos galva, kuria jis papuošė šia aptariamą knygą viršelį. Pasakyti, kad ta kdesnės ir prasmingesnis vizitinis vargu ar begalima ir norėti.

dangi areštų tikslas visuomenei nebuvo plačiau paaiškintas, areštai ir tremimai joje sukėlė nepasitenkinimą, o kartais paniką. Sklido įvairiausių gandų, vienas už kitą fantastiškesnių. Šiaip ar taip, netgi Tarybų valdžios šalininkams tie areštai ir tremimai darė blogą įspūdį. Kartais net atrodė, kad į saugumo organus yra įsivėlė priešų, kurių tikslas — kuo daugiau Lietuvos gyventojų nuteikti prieš Tarybų valdžią."

Čia jau A. Venclova atsisotja ant slenkščio niekšybei garbinti. Jis nuduoda neišmanėlį ir politinį plevėšą, tardamas: būtų keista jei tarybinis t. y. rusų saugumas būtų nieko neveikęs. Jis veikė ir įvykdė Stalino sumanytu išuštinti Pabaltijo respublikas, išblaškyti, sunaikinti Pabaltijo tris tautas. Jo sumanymas, talkininkaujant Juriui Malenkoviui ir Michail Suslovui, tapo pla-

Svečiai Chicago Parkų distrikto Viktoro Petravičiaus mokinių meno parodoje West Lawn patalpose. Iš kairės į dešinę: inž. Balys Slonkskis, III. kongrs. Fr. Savickas, Aldona Petravičienė, Viktoras Petravičius, Illinois Konstitucijos konvencijos delegatas Mike Medigan, Sofija Butkienė, Illinois Konstitucijos konvencijos delegatas John Foy, Aldona Slonkskienė ir West Lawn parko direktorius sol. Alg. Grigas. Nuotr. Maletos

nu, kurį vykdė saugumo komisaro pavadootojas Serovas, panau didamas ir vietos komunistus. Panašūs tautų planai jau buvo anksčiau žinomi, o ypač aršiai vykdomi, karui prasidėjus, sienkiant eilę tautų visai išnaikinti. Ir šandien pasaulyje dar tebeaidi ne vien tik totorių byla.

Pasimetimo ženkle

A. Venclova bando atsisėsti ant slenkščio ir suvaidinti niekuo garbinti pačios niekšybės (p. 92-93): "Būtų buvę keista, jei tarybinis saugumas būtų nieko neveikęs. Matyti, jis žinojo tikrąjį dalykų padėtį ir birželio vidury Lietuvoje įvykdė areštus. Deja, nemaža hitlerinų agentų liko laisvėje arba pasislėpė, o buvo suimta atsitiktinių žmonių, kurių buvusio režimo valdininkai, kurie dabar nuoširdžiai ar nenuosirdžiai, bet linko bendradarbiauti su tarybine valdžia, eilinių šaulių organizacijos narių, kurie anaipol ne visi buvo nusiteikę profesistiškai. Buvo areštuota tarybinių, teisėjų, mokytojų, aukštųjų valdininkų ir kitų. Kar-

A. Venclova bando rankas nu siplauti sakdamas: "Deja, mano galia buvo per maža, kad nukentėjusiems būčiau galėjęs padėti". Tai kas gi iš lietuvių komunistų tada buvo bent kiek galingas? Gal komunistų partijos sekretorius A. Sniečkus, kurio tikrieji pusbroliai Sibiran buvo išvežti su pirmaisiais transportais.

Lietuvos komunistų partija buvo pajėgi tik Maskvai talkininkauti, lietuvių tautą žudant, skriaudžiant, susinant, bet tik retais atvejais ją ginant. Tegu kom. partija gali ir žavius miestus pastatyti ir kolektyviniuose ūkiuose gerbūvi, gyvenimo ir kultūros lygi pakelti, bet Lietuvos istorijoje bus visada neištrinamai parašyta: komunistų rankos kruvinos.

Lietuvos komunistų partijos, Maskvos talkininkės, nusikaltimo šešėlis siekia ir toliau. Vietos komunistai ir rusai kariai pasitraukdami įvykdė skerdynes ne vienoje vietovėje. Jų padarytos skriaudos sukėlė smertiną kerštatavimą vokiečių. Bolševikai "partizanai", besivertę žudymu ir apipilėmiais, dar labiau įtempė ramių gyventojų nuotaikas. Tūkstančiai ir nežinia bėgo, bijodami bolševikiško teroro, kuriam nereikia nei teismo nei kaltės įrodymo. Žmonės bijojo tarybinės santvarkos, nužmoginimo, bet ypač tardymo kančių ir lėtos, siaubingos mirties. Svetimo jungo pabaisa, laisvos minties užgnauzimas ir bolševikiško Prokrustova juos pastūmėjo sprautis į Vakarus.

A. Venclova nurodo, kad Lietuva neteko pusės milijono žmo-

nių. Deja, šis, skaičius žymiai didesnis. Didesnė jų dalis žuvo nuo Lenino garbintojų rankos. Nuožmūs lietuvių tautos naikintojai buvo ir vokiečiai, karometu svajoję apie grėsmingus planus Lietuvai sunaikinti, karą laimėjus.

Keistas valdančiųjų komunistų nesuigaudymas, tiesiog netikėtinas Venclovų šeimos irstymasis Trakų ežere pirmąjį karo dieną, keistas Venclovieneš pasisuntimas į kaimą, o Venclovos išėjimas benzino ligi pat Maskvos, stulbinantis nežinojimas ką budams vadovams daryti ir gaudymasis pasakojimu, kad pirmose karo dienose sovietinė kariuomenė neva įsibrovusi į Rytprūsius ir jau kovojanti prie Karaliaučiaus, kai vokiečių bombos jau krūto virš panikiškų galvų.

Keistenybės

Keista, kad 1941 m. tik liepos 3 d. Stalino kalba, kurioje jau buvo paminėtas vokiečių įsigalėjimas Lietuvoje, anot Venclovos, padariusis pabėgėliams į Rusiją lietuviams milžiniška įspūdis. Kas per vienas tas įspūdis-autorius nutyli.

A. Venclova atsargiai taikstosi knygoje Stalinui, nes jo įpėdiniai bando dabar panaudoti kai kuriuos ano valdymo būdus sovietinei priešpaujai sustiprinti. Ne kas kitas, bet rašytojai ir šviesuomenės atstovai jau prieš kelerius metus tapo kaip tik šio naujo siautėjimo aukomis.

Keista užuomina Venclovos čia minimoje knygoje ir apie Augustiną Gričių, kad jis buvęs geras vyras, bet tik trejus metus praleidęs tremties viešnageje. Bet A. Venclova nutyli keliu dešimčių tūkstančių lietuvių tremties nelemtį, skurdą, kančią ir mirtį. Jis užtiko tik vieną tremtinį, taip lengvai sugebėjęs išsprukti iš komunistinio pragaro.

Pinigo viena pusė

Kai A. Venclova čia terodo jo padirbto pinigų tik vieną pusę, skaitytojas turi pagrindo netikėti jo "subjektyviems paveikslams", išskyrus nuotraukas, kurių apstu kulto šalininkas.

Autorius pagarbiai rašo apie buvusią Lietuvos atstovybę, Vorovskio gatvėje Maskvoje, nes ne kartą ten prisiglaudė ir gurkšnojus su rusais dar buvusio Lietuvos atstovo Jurgio Baltrušaičio pirktą vyną. Nepaprastu susižavė jimų reikiama karo metu odisejoje sutiktiems rusų rašytojams, lyg norėdama prie jų prisigretinęs, ir save išaukštinti.

Venclova klaidžiojo po rusų žemę, įvairias pareigas ten ėjo, dažnai prisimindamas žmonę Eliazą ir tėvynę. Lietuvoje, jiems susitikus, užsimezgė pokalbis:

— O aš galiu prisiekti, kad prieš tave niekuo nesu kalta... — tyliai tarė Eliza.

— Tikiu, atsakiau. — Dėkui

tau. Ir atleisk man, jei gali... — Aš negaliu neatleisti. Ne tik dėl tavęs...

A. Venclova teigia: "Tačiau būčiau neteisingas, jei tvirtinčiau, kad šis pokalbis, iš abiejų pusių visiškai nuoširdus ir, atrodė, lemiamas, būtų išsprendęs trijų žmonių (jo, žmonos ir sūnaus) tragediją. Ji truko dar bent metus laiko, kartais kamuodama žiauriai ir neatleidžiai" (p. 465-466).

Tai pati atviriausia ir jautriausia vieta A. Venclovos knygoje.

Tėvynei, jo bendrų bolševikų sukruvintai tėvynei, jis nesijaučia nusikaltęs. Apie ją šnekėdamas, jis užsideda kaukę tarti: "Aš buvau visur, kur mane tėvynė šaukė."

• Dall, Viktoro Petravičiaus mokinių paroda Chicagoje. Šio miesto Parkų distrikto suorganizuotoms meno pamokoms vadovaujantis žinomas mūsų grafikas ir tapytojas Viktoras Petravičius pastarųjų metų bėgyje jau ne kartą parodė, kokių puikių rezultatų galima pasiekti net su vos pradedančiais mokiniais, kai dirbama rimtai ir žinančiai, jau nekalbant apie vyresniųjų klases, kurių darbai dažnai primena tikrai profesinį lygį.

Visa tai buvo įdomu pamatyti praėjusią ir šią savaitę West Lawn parko patalpose vykusiame Petravičiaus mokinių parodoje. Temų ir technikų įvairumas tiesiog užtvindė žiūrovų akis. Ypač dideliu nuoširdumu, bet ir spalvos bei kompozicijos jautimu, stebino pasteliniai jaunesniųjų darbai. Eksponuota erdvesnėse patalpose, labiau atsižymėta ir įremita, ši paroda galėtų būti tikrai unikuminė.

Naujiems mokslo metams mokinių registracija Parkų distrikto meno kursty, vadovaujamam Petravičiaus, bus rugsėjo 19 d. 3 val. popiet. Mokslo prasidės spalio 3 d.

— Kūno išgelbėjimui reikia dvasinės atsparos.

— Douglas MacArthur

Kuri tėvyne? Didžioji, kurioje amžius žmonės priešpaują kentė, aidinti skelbimu tarptautinio komunizmo, besiprasačnio rusų užgnaužti pajungtų tautų laisvės balsą, ar mažoji — tėvynė Lietuva, tebelaukianti teisingumo ir laisvės?

Vidinis balsas verčia jį "matyti didžiausias kliūtis ir sunkumus kelyje į ateitį", o menkavertis, bet praktiškas prisitaikymas — glaustis prie Lenino ir, jį begarbinant, gauti kasdienių gėrybių, jau nugręžus nugarą savo tikrajai tėvynei, kurioje tebevyksta kur kas didesnė tragedija už buvusią jo šeimoye.

We Offer To Savers

SAVINGS CERTIFICATE

5 1/4% **5%**

6 or 12 MONTH \$10,000 or MORE

6 or 12 MONTH \$5,000 or MORE

4 3/4% per annum

Facebook Savings Accounts

Paid Quarterly

Computed and Paid as of: Mar. 31 — June 30 Sept. 30 — Dec. 31

Mutual Federal Savings AND LOAN ASSOCIATION

2212 W. CERMAK RD. Chicago, Ill. 60608 Virginia 7-7747

PETER KAZANAUSKAS, PRESIDENT

10 NAUJŲ — 20 DEMONSTRUOTŲ

1968 CHRYSLER

Paskutinė proga!

SUTAUPYKITE IKI \$3,000.00

nuo fabriko kainos.

BALZEKAS MOTOR SALES, INC. PLYMOUTH, VALIANT, CHRYSLER, IMPERIAL 4030 ARCHER AVENUE — TEL. VI 7-1515

Vartotoj automobilių galite pirkti pradėdant \$50.00.

Nauji leidiniai

● **THE LITHUANIAN WOMAN.** Editor — Birutė Novickis. Staff Editor—Irena Banaitis, Maria Noreika. Illustrations by Paulius Jurkus. Published by the Federation of Lithuanian Women's Clubs. Printed by Francisian Press, Brooklyn, N.Y. 19-68.

Knyga yra 200 psl. leidinys, supažindinąs angliškai kalbantį pasaulį su lietuvių moterų veikla ir jų vaidmeniu savo tautos istorijoje. Knygoje tema suskirstyta į skyrius: The Lithuanian Woman in Legend and Early History; The Lithuanian Woman in the Land of Kings and Princes; Once Again in Independent Lithuania (1918-1940); The Lithuanian Woman under Soviet Occupation; The Lithuanian Woman as an Exile and an Emigrant; The Federation of Lithuanian Women's Clubs; Appendix I: Lithuanian Women at International Conferences; Appendix II: Lithuanian Representatives at the General Federation of Women's Clubs Conventions; Appendix III: Lithuanian Folk Songs — Dainos.

Leidinyje gausiai iliustruotas nuotraukomis ir P. Jurkaus piešimais.

Poros kūrėjų dovana mažiesiems

Mūsų mažiesiems labai nedaug teiseina knygų. Ir čia, sakykime, atsiduriame užburtame rate. Tėvai skundžiasi, kad vaikams nėra knygų, gi leidėjai skundžiasi, kad niekas jų knygų nepirka. Net ir gana puštinai ir įdomiai parašytos vaikams knygučės nesulaukia didesnio pareikalavimo. Pagaliau tegu ir kitos knygos nėra jau per daug geros, kaip mes reikalaujame šiame krašte gyvendami ir matydami tūkstančius puikų amerikietišku knygelių, tačiau jei jau vaikams perkame žaislus, tai nepagalvokime ir knygų. Galimas daiktas, kad vaikas nelabai skaitys, kad jis po kiek laiko knygučę nunes, bet vistiek tai jau bus buvusio knygučė. Pagaliau kas lieka iš Kalėdoms ar kitomis progomis sunestų žaislų, kurie daug brangesni už knygą ir kurių amžius dar daug trumpesnis.

Malonu, kad nors retkarčiais išsina viena kita mažiesiems knygučė ir dar maloniau, kad jos gražiai išleistos. Viena tokių yra šiomis dienomis pasirodžius Liudos Germanienės knygučė "Bitės". Paties teksto knygoje labai nedaug, tik viena pasakaitė, tačiau tekstas yra iliustruojamas atskirais lapais, paimant iš bendro teksto po vieną sakinį. Puikios Zitės Sodeikienės iliustracijos gerame popieruje daro knygučę tikrai patrauklia.

Pats pasakojimas yra apie bites. Tikriau — bičių gyvenimo ir darbo aprašymas. Toliau kiti puslapiai skiriami iliustracijoms. Pvz. pirmajam sakiniui "Mūsų kieme yra daug gėlių" y-

tomis vinjetėmis. Vien nuotraukoms užima 70 psl. Kaina nepažymėta.

● **MUZIKOS ŽINIŲ 1969 m.** Iešpos mėn. Nr. 3 (186). Leidžia ALRK Vargonininkų bei kitų lietuvių muzikų sąjunga. Redaktorius — V. Mamaitis. Anglų kalbos redaktorė — L. Stukienė. Žurnalas išsina 4 kartus metuose. Prenumerata 3 00 dol. Redakcijos ir administracijos adresas: 209 Clark Place, Elizabeth, N.J. 07206.

Naują žurnalo numerį puošia kompoz. Juozo Naujalio portretas, o pirmasis straipsnis yra J. Zilevičiaus "Šimtas metų nuo Juozo Naujalio gimimo". Tik norėtume atkreipti dėmesį į tai, kad be čia suminėto straipsnio šį kartą "Muzikos Žiniuose" matome dar šiuos J. Zilevičiaus raštus: "Mikas Petrauskas" (iš veikalų "Amerikos lietuvių muzikos garsose"), "Jonas Būtėnas", "Stasys Šližys — trejopas sukaktuvininikas" ir visą informacinį skyrių "Lietuvių muzikologijos archyvas". Tad raštingumo prasme veteranas kompozitorius J. Zilevičius yra pavyzdys visiems mūsų, už Zilevičių kur kas jaunes-

niems kompozitoriams. Jeigu ir jie savo muzikinėmis plunksnomis taip nepavargstančiai vis lietuvių muzikines temas mūsų žurnaluose bei laikraščiuose, tai ir visos mūsų visuomenės muzikinės kultūros lygis būtų kur kas aukštesnis, o ir tas lietuviškasis muzikinis gyvenimas taptų daug spalvingesniu.

Be J. Zilevičiaus, naujose "Muzikos Žiniuose" dar rašo: Juozas Stankūnas apie vargonus, J. Tauteris apie Chicago L.B. apygardos liutuanistinių mokyklų koncertą, Antanas Skridulis recenzuoja kun. Vl. Budrecko parašytas Mišias Aušros Vartų Marijos garbei. Priedu šį kartą duodama mišiam chorui Juozo Stankūno "Jaunystės maršas", kuriam paimti J. Aisčio eilėraščių žodžiai: "Laisva, uginga, nežabota — Kliūčių, jaunyste, nežinai..."

● **AKIRAČIAI 1969 m.** birželio mėn. Nr. 6 (10). Atviro žodžio mėnraštis. Adresas: 6821 South Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata JAV ir Kanadoj 5.00 dol., o visur kitur — 6.00 dol.

Tarp kitų šio numerio įdomybių akis užkliūva už reikalo "Akiračiams" aiškintis, kuo jie skiriasi nuo "Vienybės". Be kita ko, visų išvedžiojimų gale tariama: "Akiračiai giria, kas girtina, ir peikia bei kritikuoja, kas yra kritikuotina tiek išsivijoj, tiek ir Lietuvoj. Kritika anaipol nėra joks iš aukšto žiūrėjimas. Šitaip elgdami, Akiračiai su malonumu vertina šaunius lietuvių darbus Lietuvoje ir čia išsivijoj, bet negali lygiomis vertinti Lietuvos režimo vadovus ir mūsų išsivijojos kovos dėl Lietuvos laisvės organizacijų vadovybes. Negali todėl, kad Lietuvos režimo pareigūnai atstovauja Lietuvos pavergėjui, tuo tarpu mūsų organizacijos gina, kaip jos išmano ir kiek pajėgia, lietuvių tautos apsisprendimo teisę, kurią pripažįsta visi padorus pasaulio žmonės".

Tačiau pasisakant už mūsų išsivijojos organizacijų ir jų vadovybių laisvės kovą, kitame puslapy, tegu ir pokalbininko Z. Mikšio lūpomis, vėl žerliama: "Veiksniai, be abejo, grindžia savaį veiklą autoritetais principais. Tai institucija, kuri jau yra, o-

● **WAGNER & SONS**
Typewriters — Adding Machines — Checkwriters.
Nuomoja Paruošia — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 60 m. patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGĖJAMS

Daug sutapsysite pirkuami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtu foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmad. ir ketvirtad. vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. PProspect 6-8998

FIRESTONE PADANGOS (TIRES)

NATIONWIDE GUARANTEE
No-Limit on MILES...
No-Limit on MONTHS
FULL LIFETIME GUARANTEE against defects in workmanship and materials and all normal road hazard injuries encountered in everyday passenger car use for the life of the original tread design in accordance with terms of our printed guarantee certificate. Price of replacement pro-rated on original tread depth wear and based on Firestone adjustment price for replacement tire at time of adjustment. Firestone adjustment prices are intended to, but may not, represent approximate current average selling prices and are subject to change without notice.

Neribota garantija: iki susidevėjimo. Ratlankiai (wheels)
Taip pat atliekama ratų reguliavimas ir balansavimas (Wheel alignment and balancing). Stabdžiai (Brake service), motoro regul. (Tune up), keičiamos dalys, alyva, tepimas, kt. pataisymai.

Country Auto & Tire Service
2423 W. 59th Street, Chicago, Illinois
Telef. — GROvehill 6-7777

Val.: kasdien 7 v. r. — 7 v. v., šešt. 7 v. r. — 3 v. p.p.
Sėkm. uždaryta. Kitu laiku pagal susitarimą.

Savininkas **MIKAS CESAS**

Viktoro Petravičiaus mokinių parodoje West Lawn parko patalpose. Iš kairės į dešinę: Mike Medigan, John Foy ir Fr. Savickas.

Nuotr. Maletos

kupuotos Lietuvos terminu, atgyvena". Bet ir pati redakcija savo pirmojo puslapio birželinės temos vedamąjį baigia: "Birželio rūpestis verčia mus dar kartą griauti svetimas ir savas užtvartas (ir rezolucijas), kurios mus skiria nuo savos žemės ir josios žmonių".

Na ir supraski, žmogau, visas Akiračių linijas ir intencijas. Šią naują leidinių apžvalgą rašantis niekada neįtę, kad kokios nors rezolucijos jam būtų buvę užtvartomis tarp jo paties bei paliktos žemės ir jos žmonių. Rezolucijos nieko ir neatsiūry. Bet

MOVING
Perkrausto baldus iš arti ir toli
A. BĖNIULIS
Chicago, Ill. 60629. Tel. RE 7-7083

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

5 1/4% **4 3/4%**

Mokamas už Vieną Mėn. Certifikatų sąskaitas Minimum \$5,000.00

NEW Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas.

CRANE SAVINGS

Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.
VALANDOS PIRMAD ir KETVIRTAD 9 v. r. iki 9 v. v.
ANTRAD ir PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v.
SEPTAD 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta

Jam šimtaprocentinių pasidavėlių lietuvių tautos pražūčiai, nes net ir mūsų jau pradėjo atsiurti emė neįžūreiti. O ir tų kačkokių rezolucijų vis dar metų metais spaudoje kedenimas ir linksniavimas, ne kartą primena tik bežaidžiančius vaikus, kada jie iki begalybės ima kartoti kokį nors pasimėgdžijantį žodį. Argi jau neturime ko geresnio veikti ir ko nors geresnio rašyti?

Be kita ko, Akiračiai, kaip mėnraštis, atrodo, turėtų pakankamai laiko labiau išlyginti rašybą ir nepalikti vis dėlto akių režiūčių klaidų. Štai keletas, tik greitomis pastebėtų: rašoma "siekia kelius šimtmečius" — turėtų būti "siekia kelis šimtmečius"; rašoma "statistinius davičius" — turėtų būti "statistinius

duomenis"; rašoma "graso" — turėtų būti "graso"; rašoma "reikia matyti gerasias ir blogasias puses" — turėtų būti "reikia matyti gerasias ir blogasias puses"; rašoma "prenumeruoju vie-nuolika lietuviškų leidinių" — turėtų būti "prenumeruoju vie-nuolika lietuviškų leidinių".

Bent jau mėnesiniams leidiniams nuo panašių klaidų apvalyti dar vis dėlto turėtume rasti laiko.

● **Kazys Gutauskas**, Lietuvos operos solistas, atšventė savo 60 metų amžiaus sukaktį. Operoje jis dirbo 27 metus ir per tą laiką sukūrė daugiau kaip 40 žymesnių vaidmenų. Prieš ketverius metus jis buvo priverstas operą apleisti ir dirba mokytoju Vilniaus muzikos mokykloje.

since 1914...

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4048 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4478

MIDLAND B-8 patarnauja taupant ir duoda namams įsigyti paskolas. Dėkojame už pasitikėjimą ir esame pasiruošę Jums patarnauti ateiityje.

Frank Zogas, President

4 3/4% PASSBOOK SAVINGS All Accounts Paid and Compounded Quarterly

5 1/4% 6-MONTH SAVINGS CERTIFICATES Minimum \$1,000

foto V. MAŽELIS

• vestuvės: spalvota ir juoda balta (gali vykti ir į kitus miestus)
• portretūra
• meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai

Tel. — HY 7-4677
422 MENAHAN STREET — RIDGEWOOD, N. Y. 11237

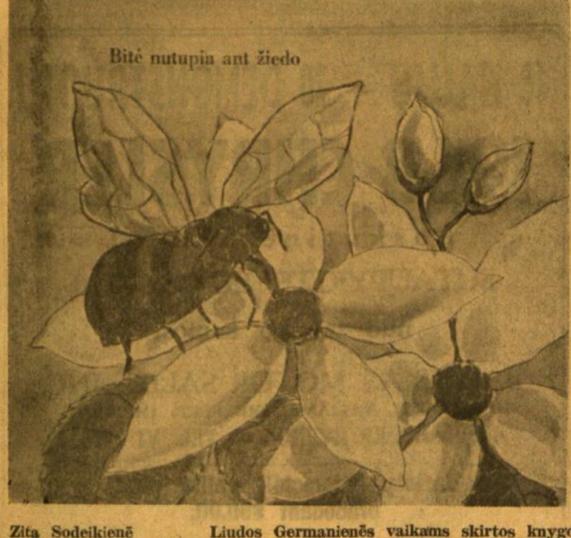
LUIZ AUTO REPAIR
6643 S. KEDZIE AVE., CHICAGO, ILL. 60629
TELEF. — 436-3699

KAROSERIJOS, SPARNŲ (FENDER) TAISYMAS IR DAŽYMO DARBAI
Atliekami tiksliai ir nebrangiai.
Savininkas Aloyzas A. Kuniskas

Mūsų erdviuose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ STAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711
Atdara pirmad. ir ketvirtad. 9-9 val.; antrad., trečiad. ir šeštad. nuo 9 iki 6 val. sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

Bitė nutupia ant žiedo

Zita Sodeikienė Liudos Germanienės vaikams skirtos knygos "Bitės" iliustracija.

Siuvimo Mašinos — Dulkių Siurbliai

● BERNINA ● NECCHI ● ELNA ● VIKING ● PFAFF ● SINGER

ELECTROLUX HOOVER EUREKA KIRBY ROYAL IR KT.

Parduodame, nuomojame ir taisome siuvimo mašinas, dulkių siurblius prieinamomis kainomis ir sąlygomis. Turime dalis. Aptarnaujame Chicagoje ir priemiestčiuose.

B and B DISTRIBUTING COMPANY
A to Z Sewing machines and Vacuum cleaners
4081 ARCHER AVE. (Prie California Ave.), Chicago, Ill. Tel. 927-4702
Vedėjas Arvydas M. DIKINS

Pasinaudokite Draugo „Classified“ skyriumi.

Filmų įvairumai

STASĖ SEMENIENĖ

Pas turintys jaunuoliai bėdoje

Siais laikais dažnai pralekia mintis, ar bus kada nors pastatytas filmas, kuris suprastų gyvenimą lygiai taip, kaip žmogus

ji yra pats patyręs. Yra filmų, ir neblogų, apie kitų žmonių gyvenimą. Tačiau retai kada pasitaiko filmas, kuris užfiksuotų nors vieną — kita scena prasme ir skoni, jei taip įmanoma išsireikšti, tokio gyvenimo, kokį žmogus atsimena.

Vienas geriausiai atmintinų žmogaus gyvenimo etapų yra jaunystė. Ir tai yra patys idealiausi metai, vėliau beveik niekad nepasikartojantieji.

Režisierius Frank Perry spalvotasis filmas "Last Summer" yra kaip tik apie tokius metus bei dienas, apie tą pereinančią jaunatvės laikotarpį keturių 15-kos ar 16-kos m. amž. jaunuolių. Tai yra vienas dabar rečiau pasitaikančių puikių, tikrų ir giliai išgyventų filmų.

Pasakojimas sukasi apie šiuo metu perkeliamą gyvenančius vidutinės klasės jaunuolius. Vasara tokiems turtingiems, nieko ne-

ra saugomas Lietuvos mokslų akademijos rankraštyne Vilniuje. Veikalo kalba pakankamai grynai žemaitiška — lietuviška. Manoma, kad šis rankraštis yra pats pirmasis lietuviškai parašytas geografijos vadovėlis. Jis reikšmingas geografams ir lietuvių kalbos istorikams bei leksikografams.

• **Doc. V. Galinis** parašė Lietuvos floros tyrinėjimo istoriją, kuri buvo Vilniaus pedagoginio instituto botanikos katedros išleista. Atspausdinta tik 500 egz. Skundžiamasi, kad jos neišleidusi "Mintis" leidykla didesniu tiražu.

• **Baublius** buvusioje D. Poškos sodyboje ruošiamasi impregnuoti ir kitu būdu apsaugoti. Numatoma artimiausiu laiku pastatyti jiems specialius didesnius gaubtus iš stiklo ir plastinės medžiagos. Reikiamus projektus jau paruošė architektai. Tuo tarpu išleistas aplankėlis su 13-os atvirukų apie baublius rinkiniu, atspausdintas 7000 egz. tiražu.

• **Lauryno Ivinskio** (1811—1881) šviesus atminimas tebėra gyvas okup. Lietuvoje. 1960 m. lietuvių sutelktinėmis jėgomis ir rūpesčiu buvo gautas okupacinės valdžios leidimas pastatyti šiam mūsų šviesuoliui — mokytojui ir pirmųjų kalendorių autoriui paminklą (skulptoriaus P. Aleksandravičiaus sukurta biustą), kuris buvo iškeltas ant aukšto keturkampio postamento. Šis paminklas gražiai papuošė senąjį Kuršėnų buv. dvaro parką ir yra ne tik vietinių gyventojų, bet ir atvykstančių ekskursantų, ypač jaunimo, mielai lankomas.

SIUTINIAI Į LIETUVĄ
COSMOS EXPRESS
2608 W. 69 St. Tel. WA 5-2787
2501 W. 69 St. Tel. WA 5-2737
3333 W. Halsted Tel. 254-3320
Didelis įvairių prekių pasirinkimas
Pritamam užsakymus automobiliams
E. ir V. Žukauskai.

PARDUODAMI IS MODELINŲ NAMŲ BALDAI
30% iki 50% nuolaida. Galima pirkti dalimis ir išmokėtina.
SOUTHWEST FURNITURE CO.
6200 S. Western Tel. GR 6-4421

• **Jurgio Ambrozjejaus Pabrėžos** (1771-1849), žinomo mokslininko — botaniko, kunigo pranciškono paruošto geografinės vadovėlio — Geograpyje (Žemiuraszts) 166 puslapių rankraštis, rašytas lietuvių kalba, y-

veikiantiems vaikams reikšia "nuostabią dieną, maudymąsi ir plaukiojimą laivais, piknikus smėlyje, deginimąsi saulėje, juokus ir nerūpestingus žaidimus", sako Eleanor Perry ekrano tekste, jos parašytame pagal Evan Hunter romaną. Tai ta pati E. Perry, kuri kartu su savo vyru Frank sukūrė nepamirštamą "David and Lisa".

• **Doc. V. Galinis** parašė Lietuvos floros tyrinėjimo istoriją, kuri buvo Vilniaus pedagoginio instituto botanikos katedros išleista. Atspausdinta tik 500 egz. Skundžiamasi, kad jos neišleidusi "Mintis" leidykla didesniu tiražu.

• **Baublius** buvusioje D. Poškos sodyboje ruošiamasi impregnuoti ir kitu būdu apsaugoti. Numatoma artimiausiu laiku pastatyti jiems specialius didesnius gaubtus iš stiklo ir plastinės medžiagos. Reikiamus projektus jau paruošė architektai. Tuo tarpu išleistas aplankėlis su 13-os atvirukų apie baublius rinkiniu, atspausdintas 7000 egz. tiražu.

• **Lauryno Ivinskio** (1811—1881) šviesus atminimas tebėra gyvas okup. Lietuvoje. 1960 m. lietuvių sutelktinėmis jėgomis ir rūpesčiu buvo gautas okupacinės valdžios leidimas pastatyti šiam mūsų šviesuoliui — mokytojui ir pirmųjų kalendorių autoriui paminklą (skulptoriaus P. Aleksandravičiaus sukurta biustą), kuris buvo iškeltas ant aukšto keturkampio postamento. Šis paminklas gražiai papuošė senąjį Kuršėnų buv. dvaro parką ir yra ne tik vietinių gyventojų, bet ir atvykstančių ekskursantų, ypač jaunimo, mielai lankomas.

SIUTINIAI Į LIETUVĄ
COSMOS EXPRESS
2608 W. 69 St. Tel. WA 5-2787
2501 W. 69 St. Tel. WA 5-2737
3333 W. Halsted Tel. 254-3320
Didelis įvairių prekių pasirinkimas
Pritamam užsakymus automobiliams
E. ir V. Žukauskai.

PARDUODAMI IS MODELINŲ NAMŲ BALDAI
30% iki 50% nuolaida. Galima pirkti dalimis ir išmokėtina.
SOUTHWEST FURNITURE CO.
6200 S. Western Tel. GR 6-4421

• **Jurgio Ambrozjejaus Pabrėžos** (1771-1849), žinomo mokslininko — botaniko, kunigo pranciškono paruošto geografinės vadovėlio — Geograpyje (Žemiuraszts) 166 puslapių rankraštis, rašytas lietuvių kalba, y-

• **Doc. V. Galinis** parašė Lietuvos floros tyrinėjimo istoriją, kuri buvo Vilniaus pedagoginio instituto botanikos katedros išleista. Atspausdinta tik 500 egz. Skundžiamasi, kad jos neišleidusi "Mintis" leidykla didesniu tiražu.

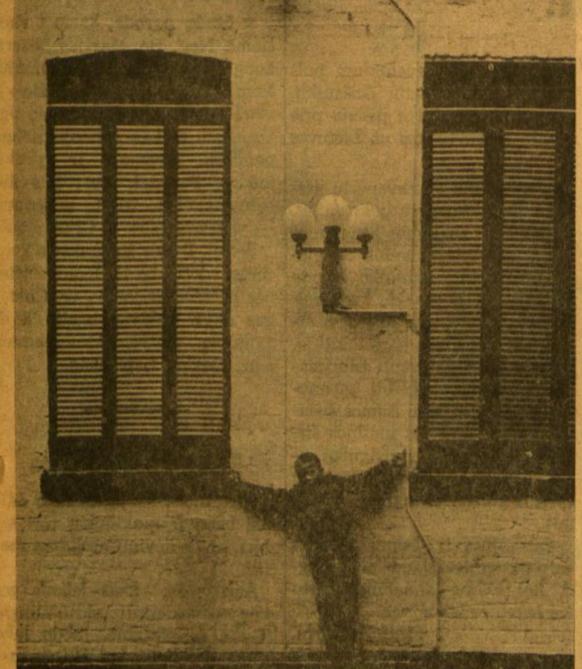
• **Baublius** buvusioje D. Poškos sodyboje ruošiamasi impregnuoti ir kitu būdu apsaugoti. Numatoma artimiausiu laiku pastatyti jiems specialius didesnius gaubtus iš stiklo ir plastinės medžiagos. Reikiamus projektus jau paruošė architektai. Tuo tarpu išleistas aplankėlis su 13-os atvirukų apie baublius rinkiniu, atspausdintas 7000 egz. tiražu.

HIGH RATES

4.75% PER ANNUM ON REGULAR SAVINGS CURRENT RATE

5.25% PER ANNUM ON INVESTMENT BONUS \$1,000 MIN.

BRIGHTON SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
4070 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632 LA 3-8248

Old Town, Chicago 1967 (spalvotos nuotraukos juoda - balta reprodukcija).
Nuotr. Alg. Kezio, S.J.

Kultūrinė kronika

• **Dr. Silbajorio** veikalas anglų kalba apie laisvojo pasaulio lietuvių literatūrą jau atiduotas leidyklai. Ji leidžia Oklahomos universitetams. Autorius jau pasirašė su leidyklos sutartį ir įteikė rankraščius. Knygoje bus keliolika studijų apie atskirus žinykščius mūsų rašytojus ir jų kūrybą. Tai bus pirmą kartą tokia plačios apimties knyga, parašyta svetimą kalbą, nagrinėjant laisvojo pasaulio lietuvių grožinę literatūrą. Šios knygos išleidimą parėmė ir Lietuvių fondas, tam reikalui paskirdamas 3000 dolerių. Kitus du trečdalius reikiamos sumos veikalui išleisti duoda Oklahomos universiteto leidykla.

Pats dr. Rimvydas Silbajoris, nors yra rusų literatūros specialistas ir ją dėsto Ohio valstybiniame universitete, nuolat rodo didelį dėmesį ir savai lietuvių literatūrai, skelbdamas įvairioje lietuviškoje spaudoje atitinkamus straipsnius bei išėjusių knygų recenzijas. O kitų metų vasarą dr. R. Silbajoris lietuvių literatūros kursą dėstys tame pačiame Ohio universitete. Profesorius planuoja kaupti dėmesį daugiau į naująją mūsų literatūrą. Kursas tęsis nuo birželio vidurio iki rugpjūčio pabaigos. Jis

bus skiriamas jau pirmąjį mokslo laipsnį įsigijusiems (graduate) studentams. Kursą sėkmingai išklausiusieji kredito gaus 5 valandų užskaitas.

• **Algimanto Kezio, S.J.** foto nuotraukų paroda vyksta First Federal Savings of Chicago galerijoje, One South Dearborn Ave., Chicagoje. Šioje parodoje tarp kitų nuotraukų išstatyta ir 10 didelio formato spalvotų fotografijų. Tai pats pirmasis kartas, kada Kezys pasirodo su savo spalvotos nuotraukos darbais. Paroda tęsis visą rugsėjo mėnesį.

Liepos 11 iki rugpjūčio 11 d. A. Kezio nuotraukų paroda su ruošė Stone-Brandel centras Chicagoje. Rugpjūčio 21-25 d. apie 50 Kezio fotografijų išstatė Lietuvos Vyčiai savo suvažiavimo metu Newark, N.J. Spalio mėn. A. Kezį su paroda pakvietė Canisius kolegija Buffalo, N.Y., kuri išstatys apie 40 nuotraukų rengiamojoje kolegijos meno šventėje, minint šimto metų kolegijos gyvavimo sukaktį.

• **Jurgio Ambrozjejaus Pabrėžos** (1771-1849), žinomo mokslininko — botaniko, kunigo pranciškono paruošto geografinės vadovėlio — Geograpyje (Žemiuraszts) 166 puslapių rankraštis, rašytas lietuvių kalba, y-

1. AR TUREJOTE NEMALONIŲ PATYRIMŲ, SIUNCIANT dovanų siuntinius savo giminėms?
2. AR JŲŠŲ GIMINĖS TUREJO PRIMOKETI MUITO?
3. AR JŲŠŲ SIUNTINIAI BUVO SUGRAZINTI J. A. V.?
4. AR TRŲKO DAIKTŲ JŲŠŲ SIŲSTUOSE SIUNTINIUOSE jŲšŲ giminėms?
5. AR LAUKETE SU RŲPESCŲŲ pakvitavimo už siuntinį dėl užtešto pristatymo.

KAD VISO TO ISVENGTI, pasinaudokite patarnavimu vienos iš seniausių ir patikimiausių firmų
GLOBE PARCEL SERVICE, INC.
39 metų geras rekordas ir patikima reputacija įsigijo daugybę patenkintų klientų J. A. V. bei jų giminiių U. S. R. Visi skyriai turi prityrusį personalą — Turi didelį pasirinkimą įvairių prekių. Įgaloti Podarogifts, Inc. priimti užsakymus DOVANŲ PAŽYMĖJIMŲ — Certificates MAISTUI ir KITĖMS GAMINIAMS iš Sovietų.

Phone (215) 925-3455
IR JO SKYRIAI:

Philadelphia, Pa. 19123	1013 No. Marshall St.	WA 5-8878
Baltimore Md. 21224	3206 Eastern Ave.	DI 2-2374
So Boston, Mass. 02127	390 West Broadway	AN 8-8764
Chicago, Ill. 60632	4102 Archer Ave.	FR 6-6399
Chicago, Ill. 60622	2242 W. Chicago Ave.	BE 5-7788
Cleveland, Ohio 44119	787 E. 185th Street	486-1836
Detroit, Mich. 48210	6460 Michigan Ave.	TA 5-7560
Elizabeth, N. J. 07206	956 Elizabeth Ave.	201-354-7608
Hamtramck, Mich. 48212	11415 Jos Campau Ave.	365-6350
Hartford, Conn. 06106	11 Charter Oak Ave.	tel 249-6255
Kansas City, Kansas 66102	18 S. Bethany	AT 1-1757
Latham, N. Y. 12110	465 Troy-Schenectady Rd.	tel. 785-4495
Los Angeles, Calif. 90026	2841 Sunset Blvd.	213-382-1568
Miami, Fla. 33138	6405 Biscayne Blvd.	FR 9-8712
Minneapolis, Minn. 55414	217 E. Hennepin Ave.	FE 2-4908
New Britain, Conn. 06052	97 Shuttle Meadow Ave.	224-0829
New York, N. Y. 10003	101 First Ave.	OR 4-3930
Omaha, Neb. 68107	5524 So. 32nd Street	731-8577
Parma, Ohio 44134	5432 State Road	749-3033
Pittsburgh, Pa. 15222	346 Third Ave.	GR 1-3712
Rochester, N. Y. 14621	683 Hudson Ave.	BA 5-5923
San Francisco, Calif. 94122	1236 — 9th Ave.	LO 4-7981
Seattle, Wash. 98103	1512 No. 39th Street	ME 3-1853
South River, N. J. 08882	168 Whitehead Ave.	201-257-2113
Springfield, Mass. 01103	1840 Main Street	736-9636 RE 4-8354
Trenton, N. J. 08611	730 Liberty Street	LY 9-9163
Vineland, N. J. 08360	Parish Hall, West Landis Ave.	609-691-8423
Worcester, Mass. 01604	82 Harrison Street	617-798-3347

NEW YORK OFISAS
220 Park Avenue South, New York, N. Y. 10003
Tel. 212-982-8410

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNISKOS KOPLYCIOS

2533 West 71st Street Tel. 476 2345
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3914 West 111th Street
Džiausias Paminklams Planų
Pasirinkimas Visame Mieste.
Teletel — CEDARcrest 3 - 6335
Vienas blokas nuo kapinių.

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME

THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS

Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Dovydas P. Gaidas — Geraldas F. Daimid
TRYS MODERNISKOS KOPLYČIOS
4330-34 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 1-1741-2

LEO'S SINCLAIR SERVICE
LEONAS FRANCKUS
Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos,
Tune-up ir Motorų Remontas
5759 So. Western Ave.
Kampas 58th Street
Telefonas — PRespect 8-9533

G E L E S
Vestuvėms, banketams, laidotuvėms
ir kitokioms progoms
GUZAU SKU
BEVERLY HILLS GFLNYCIA
2443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois
Tel. PR 8-0833 — PR 8-0834

SKELBKTES "DRAUGE".

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEP. C. LACK IR SŪNUS
(LACKAWICZ)
2424 W. 69th Street Tel. REpublic 7-1215
2314 W. 23rd Place Tel. VIRginia 7-6672

PETRAS BIELIONAS
4348 S. California Ave. Tel. LAisette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. Lithuania Ave. Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS
4354 S. Halsted Street Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN
5319 S. Lithuania Ave. Tel. YArds 7-1138-1139

VASAITIS - BUTKUS
1446 S. 50th Ave., Cicero, Ill. Tel. OL 2-1003

EARN 5 1/4% PER ANNUM ON \$1000
INTEREST COMPOUNDED DAILY

Standard Federal pays 5 1/4% interest per annum on savings certificates of \$1,000.00 or more. Issued for 6 months.

A 90 day gold eagle passbook account which pays 5% per annum (\$50.00 minimum) is also available. Regular passbook savings earn 4 1/4% per annum. Interest is compounded daily, paid quarterly.

Savings in by the 10th earn from the 1st.

STANDARD FEDERAL

4192 Archer Avenue at Sacramento • Chicago, Illinois 60632 • VI 7-1140
HOURS: Mon., Thurs. 9 A.M. - 5 P.M. • Tues., Fri. 9 A.M. - 4 P.M. • Sat. 9 A.M. - 12 Noon • Wed. - No Business Transacted

Moterų gyvenimas

Kedaguojų St. Semėniečė, 8507 S. Troy, St. Chicago III 60629
Tel. 925-5988

Mirga margą pasaulyje

Parinko N. BUTKIENĖ,

Kiekvienas žmogus skaito, girdi ir žino daug įvairių atsitikimų: rimtų, liūdnujų ir juokingų. Tačiau daug kas juos greit užmiršta. Štai keletas tokių atsitikimų:

— Ne visada ir gerai artistai pavyksta tinkamai atvaizduoti vaidinamą asmenį. Tačiau retai kuri jų atsisako nuo rolės, nors ir nelengva būti panašia į heroją. Vis dėlto Ingrid Bergman atsisakė vaidinti Sarah Bernhardt. Ji pareiškė, kad Bernhardt buvo lotynų kilmės, mažo ūgio ir tamsiaplaukė. O Bergman yra švedė, aukšta ir blondinė. „Aš nesugebėsiu įsivaizduoti, kad esu Sarah Bernhardt, todėl mano vaidyba nebus įtikinanti“ — prisi-pažino ji.

— Dainuojančios Lennon seserys negavo jokio muzikinio auklėjimo. Jos pradėjo kartu dainuoti nuo vaikystės. Peggy, kuri visada kalba kvarteto vardu, pasakė: „Nė viena mūsų nemoka skaityti gaidų, mes dainuojame vien iš klausos“.

— Pasitaiko, kad mergaitės išauga daug aukštesnės už vienmečius berniukus, būtent, tarp vienuolikos ir trylikos metų amžiaus. Nustatyta, kad daugumas berniukų staiga pradeda augti, sulaukę apie 13 ir pusę metų, o mergaitės žymiai anksčiau — apie 11 ir pusę metų amžiaus.

— Senais laikais romėnai tikėjo, kad gegužės mėnuo yra nelaimingas mėnuo. Todėl visos jungtuvės, numatytos tame mėnesyje, buvo dažniausiai perkeliamos į birželio mėnesį. Tad ir dabar birželis laikomas laimingu mėnesiu, ir jame dvigubai daugiau porėlių tuokiasi, kaip kitais mėnesiais.

Raudono voko istorija

— Niekas nežino, kiek moterų pasisiūlė vedyboms savo būsimiems vyrams, nes jos tai laiko paslaptyste. Tik nedaugelis jų prisipažįsta, kad susigavo vyrą pačios, pastūmusios jį savo alkūne. Taip pat ir vyrų nedaug prisipažįsta, kad ne jie pasirinko savo žmoną, bet patys buvo jų užklypti.

— Whitesville mieste, Del. v., dar veikia seniai surašytas įstatymas, kad mergina gali būti suminta ir pasodinta į kalėjimą už netvarkingą elgesį, būtent, jei ji pati pirmoji pasiperša vyrui. Šis įstatymas retai taikomas, bet jis dar egzistuoja įstatymų knygoje ir niekuomet nebuvo panaikintas.

— Venecueloje yra paprotys i-dėti laiškus savo sužadėtuotinei į raudonos spalvos voką. Tai ne skonio dalykas, bet paštas tokius laiškus atžymi žemiausiu tarifu, specialiai tiems laiškam nustatytu.

— Nuo 1950 m. Indijoje panaikintas leidimas tekėti mažom mergaitėm. Dabar jos negali ištekėti, nesulaukusios 15 m. Net jų tėvai neturi teisės leisti tekėti ligi 15 m. Kas kita JAV, kur dvylika valstybių leidžia mergaitėms 15 m. ir jaunesnioms tuoktis, tėvams sutikus. O New Hampshire pats įstatymas numato 13 m. amž.

— Italijoje, Mesinos mieste, vyrukas, norėdamas pats ar pasamdinti kita padainuoti jo išrinktajai po jos langu mėnulio serenadą, turi būtinai gauti miesto val-

džios leidimą. Policija reguliariai apeina miestą ir tikrina leidimus. Miesto tėvai skatina jaunus vyrus dainuoti nakties serenadas, nes tas sudaro miesto pajamas.

— Dar ir šiandien primityvių žmonių kraštuose veikia paprotys, kad jaunas vyras pagrobia pasirinktą merginą už žinomą. Ypač pasižymi eskimų jungtvių ceremonija rytinėje Grenlandijoje. Ten vyrukas, nutaręs vesti, paprastai griebia parinktą merginą už plaukų ir traukia ją iš jos tėvų namų. Visas kaimas stebi šį įvykį. Jei mergina priešinosi, labai spardosi, tai šeima ir draugai džiaugiasi, laikydami, kad jungtuvės žada būti laimingos.

Kur draudė vartoti kosmetiką?

— Paprotys, kai po jungtvių apeigų jaunoji meta savo vestuvių puokštę susirinkusioms merginoms, ir ta, kuriai pavyksta ją pagauti, laikoma sekančia kandidatė tapti nuotaka, atsirado apie 1300 m. Prieš tai jaunoji dažnai nukentėdavo nuo savo svečių. Tie, manydami, kad jaunosios puokštė atneša laimę, kiekvienas mėgindavo ją iš jos rankų ištraukti. Dėl to kildavo nesupratimai ir muštynės.

— Vestuvių metu beriami konfetti atsirado pakaitalu įvairių grūdėlių: ryžių, kviečių ar miežių, kuriais senoje Romoje buvo apibarstomi nuotaka ir jaunikis. Šitie grūdėliai simbolizavo vaisin-gumą. Dabar barsto konfetti vieton anų grūdėlių, linkėdami jauniesiems susilaukti vaikų.

— Kas nežino kiek pinigų išleidžia šiandien visos moterys kosmetikai pirkti? Sakoma, kad daugiau kaip biliardą dolerių. Dėlius milijoninius turtais iškosmetikos sukrėvė Elizabeth Arden, Helena Rubinstein ir Max Factor.

1700 m. Anglijoje buvo uždrausta moterims vartoti kosmetiką. Įstatymu buvo draudžiama

Madų parodos rengėjos: pirmoji eilėje (iš kair. į deš.): P. Petrušienė, D. Gradinskienė, M. Remienė; antrą eilę — J. Dočkienė, S. Endrišienė ir aktorė J. Cijūnėlienė. Nuotr. P. Maletos

moterims vartoti kvepalus, dažus ir kitas grožiui palaikyti priemones, kad jos neatrodytų labiau patraukiamos, negu iš tikrųjų buvo. Įstatymų leidėjas galvojo, kad vyrai turi žinoti, kokias moteris jie gauna už žmonas. Tačiau įstatymai buvo greit panaikinti, nes moterys nekreipė į juos jokio dėmesio, o ir vyrai labiau norėjo matyti žavingą maskavimą, negu nepagražintą realybę.

Mark Twain apie veidrodį

— Rašytojas Mark Twain tvirtina, kad tik vyrai gali sėsti nu-gara į veidrodį ir nesidomėti savo išvaizda, bet niekuomet moterys, net pačios rimčiausios.

— Galvojama, kad ilgiau vyras su žmona kartu gyvena, tuo mažiau būna tarp jų nesupratimų. Manoma, kad jie pasidaro šitam per senį. Tačiau tai dar nereikiška, kad dėl visko sutinka. Buvo paklausta viena porėlė, po 70 metų jų vedybinio gyvenimo — ar jie dažnai kivirčijasi. Vyras tylėjo, o žmona pasakė: „Mes niekuomet nesiginčijame. Jis žino, kad aš esu visada teisi“.

— Vardų parinkimas naujagimiams priklauso nuo tėvų. Dažnai jie parenka vardą religiniais

ar patriotiniais sumetimais. Tačiau kartą buvo nutolta nuo tų papročių. Prancūzijoje buvo laikas, kad gimusiems vaikams vardu parinkimas buvo reguliuojamas įstatymu:

Vyriausybė patvirtino pirmųjų vardų sąrašą ir tėvai paprastai parinkdavo pagal jį savo gimusiems vaikams vardus, nors įstatymas to būtinai ir nereikalavo. Todėl dabar aišku, kodėl Prancūzijoje daug žmonių turi tą patį vardą.

— JAV moterys ne tik turi lygias teises į nuosavybę, bet, kaip statistika rodo, apie 70 proc. JAV turtų yra jų rankose. Dar indėnų laikais, viską kas priklausė šeimai, valdė moteris. Taip pat ir vaikai priklausė motinos giminei. O vyrui tepriklausydavo tik jo drabužiai, medžiokliniai ginklai ir plunksnos. Tais laikais niekam nepriklausė žemė. Indėnai ją nau dojo, kol jiems buvo naudinga, o paskui keldavosi į kitą vietą.

— JAV-ėse New Jersey valstybė buvo pirmoji, kurioje 1775 m. leido moterims balsuoti. Tačiau 30 m. pralinkus, šioji teisė buvo panaikinta ir iki pat 1920 m. moterys tenai nebeturėjo teisės balsuoti. Dabar jau sunku rasti civilizuo-tą valstybę, kur moterims nebūtų leista balsuoti, balsavimo keliu rinkti savivaldybes, parlamentus ir prezidentus.

— Nors paprastai vyrai laikomi žuvavimo mėgėjais, bet pirmąją knygą — instrukciją kaip žuvauti — parašė ir išleido moteris Dame Juliana Breners. Vyrai išpirko knygą ir minimoji ponina sukrovė sau kad ir nedidelį turtelį.

— Dabar Olimpinuose žaidimuose moterys dalyvauja lygia-teisiai su vyrais. Žinoma, vyram ir moterim skiriamos atskiros varžybos, atsižvelgiant į jų nelygų fizinių pajėgumą. Tačiau buvo laikas, kai Graikijoje olimpinų žaidimų pradžioje moterims nebuvo leista net dalyvauti žiūrovais, nes vyrai varžydavosi visai pliki. Tik, taip vadinamas, Ferencis incidentas panaikino šią moterų diskriminaciją.

Ferencis, vieno varžovo motina, būtinai norėjo matyti sūnaus varžybas. Ji atėjo į stadioną persirengusi vyro rūbais. Jos sūnus laimėjo imtynes. Laimingoji motina šoko jį bučiuot. Nuo to laiko moterims draudimas liko panaikintas, leista moterims olimpiadose dalyvauti kaip žiūrovėms, nepaisant, kad kai kurie varžovai ir toliau rungėsi neapsirengę.

— Pirmą kartą 1890 m. moterų komanda žaidė parodomąjį

Ar vyrai yra kalti?

Birželio 14 d. Draugo „Moterys gyvenimo“ skyriuje Marta Babickienė kreipiasi į vyrus straipsniu „Vyrai, nejaugi?“. Ji priekaištauja kūrėjams — savanoriams, kam jie Lietuvos kariuomenės pirmosios priesaikos 50 m. minėjimą surengė gegužės 11 d. Mat, ta diena sutapo ir su Motinos diena. M. Babickienė klausia savanorių: nejaugi jų nariai neturi motinų, žmonių, kurias reikėtų pagerbti arba pasimelsti už jas?

Taip, gerbiamoji ponija, savanoriai turėjo motinas, kurios su drebančia širdimi juos palaimino ir išlydėjo į nepriklausomybės kovų laukus. Jos tada meldėsi, prašydamos Aukščiausią palaimos jų vaikams ir tėvynei. Savanoriai savo šventųjų motinų niekad neužmiršo ir neužmirš ligi mirties. Sutvirtinimui savo įsipareigojimo tėvynei ir motinų palaiminimui, jie 1919 m. gegužės 11 d. ir priesaiką tėvynei davė. Tos priesaikos auksinę sukaktį jie ir minėjo šių metų gegužės 11 d. Ta diena savanoriams šventa, kaip ir jų motinos.

Minimos sukakties minėjimas motinų pagerbimui nieku nepakenkė. Jis pamaldomis prasidėjo 11 v. ryto ir baigėsi apie 2 v.p.p. Liko visas gražus popietis pasidžiaugti savo mielomis mamytėmis šeimose.

Šiame savanorių surengtame minėjime buvo matyti ir motinų. Garbinga motina kūrėja — savanorė Stasė Statkevičienė, su

vyties kryžiaus kavalerium pulkin. savanoriu Kaziu Ališausku, ir savanorių vainiką padėjo pripaminklo žuvusiems už Lietuvos laisvę.

Po minėjimo du savanorių gerbėjai jiems buvo suruošę vaišes. Ir ten buvo matomos kelios motinos, savanorių žmonos. Su viena savanorio pulkininko žmona besikalbant, ji pasakė, kad greitai vyks namo, nes apie 3 v. atvyks jos trys sūnūs pasveikinti ją. Ji rado laiko dalyvauti istoriniame minėjime, pagerbti savanorius ir atšvesti savo šeimos šventę. Manau, kad tos motinos širdis buvo pripildyta dvigubai — pasididžiavimo savo savanoriu vyru ir gražiai užaugintais sūnumis.

Patriotines ir šeimų šventes kaip tik reikėtų glaudžiai sujungti, nes šeimų laimėjimai kartu yra ir tautos laimėjimai.

Piljus Venclova, Kūrėjas-savanoris

Kovojantis baltos moters vyras

James Forman, juodasis kovotojas, reikalaujantis 500 milijonų dol. atlyginimo iš baltųjų bažnyčių ir sinagogų, yra vedęs baltąją Anne Romilly. Ji yra dukterė Britanijoje gimusios rašytojos Jessica Mitford, autorės knygos, atidengusios JAV-ėse laidotuvių biznį, pavadintos „The American Way of Death.“

S. Olšauskienė ir N. Vengrienė modeliuos Putnamo seselių rėmėjų rengiamoj madų parodoj Juanimo centre. Nuotr. P. Maletos

Moterys žengia dideliais žingsniais į lygybę

Moterys dabar žengia didesniais ir drąsesniais žingsniais, pri-taikytai jų padidėjusiom kojom. Retai bematomas mažas grakštus žingsniukas, seniau laikomas tinkamu žaviai būtybei — moteriai.

Pravestos studijos rodo, kad moterys jau baigia susilyginti su vyrais, žingsnis po žingsnio. Temple universiteto medicinos fakulteto ekspertas užregistravo 1,106 vyrų ir moterų žingsnių ilgį.

Moterys juda, padarydamos 116 žingsnių per minutę. Jų žingsnių ilgis yra 25 coliai, o jų

greitis yra 2,7 mylių per val. Toniais duomenis duoda dr. F. Ray Finley.

Tuo tarpu vyrų santykis yra: 110 žingsnių per min., 29 coliai vienam žingsniui ir nužengia 3 mylias per val.

Karių ir žengiančių orkestrantų greitis yra 120 žingsnių per min.

Komentuodamas moterų padidėjusius žingsnius, Northwestern universiteto psichologas dr. Mi-scha Zaks pareiškė, kad tai reiškia daugiau, negu, kad trumpesni sijonai leidžia moterims žengti stambesniu žingsniu.

„Tai reiškia judėjimo laisvę bendrąja prasme“.

— Tuose žingsniuose taipgi at-sispindi gyvenimo tikslai. Šių dienų moterys turi užsiėmimus ir profesijas. Jos turi daug dartinės kelnės ir ilgas juodas kojines, kas paryškina jų kojas.

IŠ MOTERŲ PASAULIO

★ Madų paroda, kasmet ruošiamą Nek. Pr. Marijos Seserų kongregacijos Chicagos rėmėjų, šiomet bus kitokio pobūdžio — visai šeimai. Nuo mažiausio ligi seniausio niekas šeimoje nebus pamiršti. Įvedamos ir vyrų kūmados. Parodai, kuri bus šio mėnesio 27 ir 28 d., vadovaus — ją praves akt. J. Cijūnėlienė.

★ Sol. Dalios Kučėnienės koncertą ruošia L. D. Kunigaštie-nės Birutės dr-jos centr. Chicago skyr. valdyba spalio 4 d. Jaunimo centre. Akompanuos muz. Darius Lapinskas.

Klausk, bus atsakyta

Klausimas: Ar juodo lako odiniai batai ir rankinukas turi sezoną, ar jie dėvimi apskritus metus?

Atsakymas: Šiais laikais geriausiai nederinti skrupulingai batukų su pinigine. Juodo lako odiniai batai dėvimi ištisus metus, jiems nėra sezono, kaip kad seniau jiems buvo skiriama vien pavasaris. Tačiau juodo lako rankinukas tinka geriau pavasarį, kaip žiemą.

Klausimas: Norėčiau žinoti kaip teisingiau valgyti. Dažnai geruose restoranuose užsakau mažiukų jūros vėžiukų (shrimp). Aš visados paimdavau su pirštais už plonesnės pusės, tada pamerkdavau į paruoštą padažą ir valgydavau. Tačiau man pasakė, kad turėčiau valgyti su šakute. Aš esu jau 83 m. amž., bet vis tiek norėčiau žinoti, kaip yra teisingiau. Senoji Barbara L.

Atsakymas: Jei vėžiukai yra mažukai ir paduoti apatitui sukelti prieš pagrindinį valgį, valgyti su pirštais yra visai tvarkoje. Tačiau, jei jie yra didesni ir paduoti, kaip pagrindinis patiekalas, būtų daug gracingiau pavartoti šakute. Jūsų amžiuje priklausau jums tik laimė ir patogumas, taigi, darykite savo išvadą ir elkitės, kaip išmanote.

Moterys ramesnės krizėje

Psichologai sako, kad moterys, susidūrusios su didesne krize, reaguoja daug didesne emoci-ne ir fizine ramybe, negu vyrai.

Gyvenk teisingai kiekvieną dieną

Gyvent kiekvieną dieną pilnai. Išgauti visa, kas įmanoma iš kiekvienos valandos, kiekvienos dienos, iš kiekvienų metų savo gyvenime. Tada gali žiūrėti priekiu su pasitikėjimu, o atgal — nieko nesigailėdamas.

Būk tuo, kuo esi, bet visa savo geriausia asmenybe. Išdrįsk būti skirtinga ir sek savo šviesia žvaizde.

Nebijok būti laiminga. Džiaukis visu kuo, kas gražu. Mylėk visa savo širdimi ir siela. Tikėk, kad tie, kuriuos pati myli, myli tave.

Pamiršk, ką tu padarei savo draugams, tik visad atsimink, ką draugės padarė gero tau. Nesidomėk, ką pasaulis turi duoti tau, susikoncentruok, ką tu turi duoti pasauliui.

S. H. Payer

Kožl moterys gyvena ilgiau?

Kodėl moterys gyvena ilgiau negu vyrai JAV-ėse? Fiziologiškai imant, jos yra stipresnės, atsako gydytojai.

Pramoginis moterų pasivaikščiavimas 1930 ar 1940 m. buvo laikomas labai moterišku ir gražiu. Jis buvo pamėgdžijamas, nusižūrinant į aukštesnės klasės moteris ar net kilmingąsias Europoje.

— Šių dienųėjimas yra skirtingas. Jame atsispindi tikslas pakaitimas, siekių ir viso gyvenimo būdo, — pasakė minimas profesorius.

Aldona Leit'ėnė modeliuos tradicinę šiemetinę madų parodą, Jaunimo centre, Chicago. Nuotr. V. Noreikos